

**Gemeente
Amsterdam**

Agenda Sporten en Bewegen

2019-2022

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Alle Amsterdammers sporten en bewegen	5
Uitgangspunten	6
Coalitieakkoord	6
Sportvisie 2025	6
Hoe sporten en bewegen Amsterdammers?	7
Interview	10
Belangrijkste thema's in de agenda Sporten en Bewegen	13
Een gezond, inclusief en veilig sportklimaat	13
Verschillen in sport-deelname worden verkleind	13
Betere spreiding van sportaanbod	14
Uitbreiding Wijk sport en Urban Sports	14
Een steuntje in de rug	16
Monitoring en effectmeting	17
1. Alle Amsterdammers kunnen sporten	19
Programma Veilig, Inclusief en Pedagogisch	19
Interview Casper Boom	22
Toegankelijke sport is 'Betaalbare sport en bereikbare sport' -	27
Interview Fatima Aouriaghel	28
Voldoende en divers ruimtelijk aanbod	33
2. We stimuleren mensen tot zelfstandig, structureel sporten en bewegen	35
Kennismaken met sport	35
Speciaal Onderwijs	36
Voorschool	37
MBO	37
Wijk sport	38
Urban Sports en sport in de openbare ruimte	38
Sportstimulering volwassenen	39
Topsport als impuls voor sportstimulering	40
Ontwikkeling van Amsterdams sporttalent	42
Bewegen	43
Sportzomerkampen	44
Diplomazwemmen	45

---

3. We geven een steuntje in de rug voor wie dat nodig heeft	47
Sport als middel; Sport als preventie	47
2 tot 12 jaar: Jump-in	48
4 tot 12 jaar: Kinderen met motorische problematiek	48
12 tot 17 jaar: Topscore Fit	49
Sport- en beweegaanbod kwetsbare jeugd	49
Sport- en beweegaanbod voor vluchtelingen	51
Interview Rosario en Virgil	52
Sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking	55
Activerende Leefstijl Interventies	56
Sport- en beweegaanbod voor ouderen	57
Interview Koksal Gosen	58
Maatschappelijk betrokken sportverenigingen	60
Sociale Basis	60
Verdeling van middelen	62
Investeringen in de agenda Sporten en Bewegen	64
Samenvatting Agenda Sport en Bewegen 2019-2022	66
De zes prioriteiten samengevat	67

—

Inleiding

Alle Amsterdammers sporten en bewegen

Amsterdam is een sportstad en sport hoort bij Amsterdammers. Sport bezorgt veel Amsterdammers plezier en energie. Naast deze intrinsieke waarde van sport en de waarde van Amsterdam als sportstad en gaststad voor aansprekende (internationale) evenementen is het geheel van sporten en bewegen in staat bij te dragen aan alle andere ambities binnen het sociaal domein. Sporten en bewegen kan in die zin als middel worden getypeerd.

Nodig 11 mensen vanuit verschillende culturele achtergronden, nationaliteiten en inkomensklassen uit op een veld en geef ze een bal. Al snel wordt er gespeeld, gecommuniceerd en ontstaat er verbondenheid. Er is geen enkel ander domein waarin mensen elkaar met zoveel plezier ontmoeten.

Bovendien is het een onmisbaar onderdeel van een gezonde leefstijl. Door voldoende beweging ben je fitter en slaap je beter. Het biedt bescherming én is een remedie tegen veel kwalen en ziektes. Sporten en bewegen heeft een positieve invloed op psychosociaal gebied.

Zo helpt sporten en bewegen tegen depressies, leert het je samenwerken, respect hebben voor je medesporters en omgaan met tegenslag.

Voor kinderen en jongeren is samen sporten van onschatbare waarde. Niet alleen levert het een belangrijke bijdrage aan de strijd tegen overgewicht en obesitas. Kinderen verwerven - letterlijk spelenderwijs - belangrijke vaardigheden waar ze later veel profijt van hebben en waar ze nu maximaal plezier aan beleven. De bijdrage aan persoonlijkheidsvorming van sporten in de jeugd is onmiskenbaar.

De agenda Sporten en Bewegen verbindt en verenigt een aantal overkoepelende uitgangspunten die vastgesteld zijn in het sportbeleid 2019-2022, het coalitieakkoord en de Sportvisie 2025. In de agenda Sporten en Bewegen vindt u de uitwerking van deze punten op het gebied van sportstimulering. De agenda is tot stand gekomen in directe samenwerking met veel partners in de sport en met de deskundige inbreng vanuit de stadsdelen en de Amsterdamse Sportraad.

Simone Kukenheim
Wethouder Sport

Uitgangspunten

De uitgangspunten voor het sportbeleid in de periode 2019-2022 zijn:

- Alle Amsterdammers kunnen sporten en bewegen
- Wij stimuleren mensen tot zelfstandig, structureel sporten en bewegen
- We geven een steuntje in de rug aan wie dat nodig heeft

De hoofdstukken in deze agenda volgen deze indeling.

Coalitieakkoord

In 'Een nieuwe lente en een nieuw geluid', het coalitieakkoord van de gemeente Amsterdam, formuleert het College de ambities voor de komende jaren. De nadruk ligt meer dan in de afgelopen jaren op de inzet van de maatschappelijke waarde van sport en op het ondersteunen en activeren van groepen die om uiteenlopende redenen niet of onvoldoende mee doen.

- We bevorderen kansgelijkheid en bieden ondersteuning aan wie dat nodig heeft. Ieder kind verdient de kans om zich maximaal te ontplooiën.
- Mensen die moeite hebben zichzelf te redden ondersteunen we ruimhartig.
- We pakken uitsluiting, discriminatie en criminaliteit aan.

- We zetten in op het vergroten van emancipatie.
- We versterken de banden tussen gemeenschappen.
- We verbeteren het pedagogisch wijkklimaat gebiedsgericht.
- We verhogen de sportdeelname van alle Amsterdammers met een accent op participatie van specifieke doelgroepen, Urban Sports en met extra aandacht voor Zuidoost, Nieuw-West en Noord.

Sportvisie 2025

In november 2016 is door de gemeenteraad de Sportvisie 2025 vastgesteld. De doelen van de sportvisie sluiten direct aan bij het coalitieakkoord 'Een nieuwe lente en een nieuw geluid'.

De sportvisie stelt: "Amsterdam is een alom erkende sportstad die uitnodigt tot (sportief) bewegen door een beweegvriendelijke en stimulerende inrichting van de openbare ruimte, een duurzame en toegankelijke infrastructuur en een rijk en divers aanbod van sport- en beweegactiviteiten voor alle Amsterdammers."

In de sportieve stad:

- Stimuleren we sporten en bewegen en nemen we belemmeringen weg.
- Bieden we met voorzieningen

(sportieve ruimte) voldoende gelegenheid om te sporten en te bewegen.

- Zorgen sportaanbieders voor een sociaal veilig sportklimaat en een positieve sportcultuur voor iedereen die aan sport wil doen.
- Ontwikkelen zich tal van Amsterdammertjes tot talenten en tot toppers die uitzicht hebben op (Olympische) medailles.

Hoe sporten en bewegen Amsterdammers?

Over het algemeen gaat het goed met de sportdeelname in Amsterdam. Amsterdam loopt zelfs voor op de landelijke ontwikkelingen¹. Dat is op zich mooi, maar deze gemiddelden maken niet zichtbaar dat er op het gebied van sport- en beweegdeelname sprake is van tegenstellingen. Een grote groep Amsterdammers sport meerdere keren per week maar een andere groep helemaal niet. Sport blijkt nog niet voor iedere Amsterdammer in dezelfde mate toegankelijk te zijn. Het verschil in sportdeelname tussen de verschillende gebieden is groot.

Opleidingsniveau en inkomen zijn van oudsher belangrijke voorspellers: hoe hoger opleiding en inkomen, hoe hoger de sportdeelname. Er is wel een voorzichtige verbetering zichtbaar. Het lijkt erop dat de verschillen tussen groepen iets kleiner worden. Laag- en middelbaar opgeleiden zijn wat vaker aan sport gaan doen².

In de agenda Sporten en Bewegen wordt een duidelijk keuze gemaakt. Zonder de stadsbrede programmering te verwaarlozen worden extra programma's en middelen ingezet voor die groepen en gebieden waar de sportdeelname achterblijft. Alle Amsterdammers moeten in dezelfde mate van sport kunnen genieten, ongeacht hun achtergrond of inkomen. Daarom werken we - naast de gebiedsgerichte aanpak - aan belangrijke randvoorwaarden voor de toegankelijkheid van sport, die voor iedereen bereikbaar moet zijn en waar iedereen zich welkom en veilig moet voelen, met speciale aandacht voor mensen met een beperking, Amsterdammers met minder geld en de LHBTIQ+ doelgroep.

---

1 Sportdeelname Index April 2019

2 Sportmonitor 2017

Amsterdammers sporten anders

De manier waarop Amsterdammers sporten verandert. Het “marktaandeel” van de sportvereniging neemt gestaag af (hoewel dit niet geldt voor de jongste leeftijdsgroep van 6 tot 12 jaar). Dat er procentueel minder mensen bij een vereniging sporten wil echter niet zeggen dat het rustiger is bij de circa 700 Amsterdamse sportverenigingen. Integendeel, in absolute aantallen is er ledenwinst bij verenigingen onder alle leeftijdsgroepen, vooral omdat de bevolking is gegroeid. Maar toch sporten steeds meer Amsterdammers alleen of in andere verbanden dan in verenigingsverband³. In deze agenda wordt ingegaan op de veranderende vraag naar sport. We blijven Amsterdamse verenigingen ondersteunen en uitdagen om hun maatschappelijke rol te pakken in deze veranderende omgeving. Daarnaast komt er de komende jaren meer ruimte voor andersoortige vormen van sportaanbod, en waar nodig wordt ondersteuning geboden.

Amsterdammers bewegen te weinig

In tegenstelling tot een relatief hoog gemiddelde van sportdeelname geven de cijfers over de norm gezond bewegen een minder

rooskleurig beeld. Slechts 47% van de Amsterdammers voldoet aan de beweegnorm. Onder Amsterdamse kinderen is dat percentage nog lager. Van de kinderen tussen 5 en 12 jaar voldoet 33% aan de norm en van de 13 tot 18 jarigen 37%⁴. Anders dan bij sportdeelname lijken inkomen en opleiding hier een genuanceerdere rol te spelen. Analyse van cijfers op het gebied van bewegen wijst erop dat de fysieke omgeving een belangrijke rol speelt. Voldoende en diverse sport- en beweegmogelijkheden op buurtniveau zijn een belangrijke voorwaarde voor het gaan bewegen, ook vanuit het idee dat zien sporten doet sporten. In de agenda - en vanuit de gebiedsuitvoeringsplannen sport van de stadsdelen - wordt een directe link gelegd met voorstellen vanuit het Sport Huisvesting Plan. Ook komt er vanuit het domein sport een sterker accent te liggen op de ontwikkeling van programma's die Amsterdammers stimuleren tot meer te bewegen.

De uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid verandert

De komende jaren wordt het Sportbeleid onderdeel van de sociale basis en wordt het meer gebiedsgericht uitgevoerd. Dat

---

3 Sportdeelname Index April 2019 en Sportmonitor 2017

4 Sportdeelname Index november 2018. Het landelijk gemiddelde (5-80 jaar) van die maand is 42%.

---

betekent dat de ambities die in deze agenda zijn geformuleerd voor een belangrijk deel worden uitgevoerd in de 22 Amsterdamse gebieden. Omdat er grote verschillen zijn tussen die gebieden volstaat één centraal uitvoeringsplan sport niet. De uitvoering van het sportbeleid wordt vastgelegd in de 22 Gebiedsuitvoeringsplannen Sport. Deze uitvoeringsplannen worden zowel gebaseerd op metingen van sport- en beweegdeelname als op metingen naar onder andere inkomenspositie, zelfredzaamheid en demografische gegevens die voor de Sociale Basis worden

verzameld. Zo is het mogelijk om met sport uitgangspunten van de sociale basis te ondersteunen en te bepalen waar extra middelen moeten worden ingezet. Middelen zijn in dit kader niet alleen financieel. Bij de uitvoering van Sportstimulering zijn sportcoaches (in het kader van de rijksregeling combinatiefuncties) een belangrijk onderdeel van de ingezette capaciteit. Momenteel bestaat de inzet uit circa 185 personen die werken aan Amsterdamse sportstimuleringsdoelstellingen. Gedurende de looptijd van de agenda Sporten en Bewegen komen daar nog 20 tot 30 fte bij.

Interview

De heer Goeldjar

Sporten dankzij het Seniorensportfonds

De heer Goeldjar (65) belandde in 2016 maar liefst vier keer in het ziekenhuis met een longontsteking. Met zijn 106 kilo was hij ook veel te zwaar. Maar afvallen lukte niet. Thuis had hij wel een fiets staan en hij ging ook naar buiten om te wandelen, maar zonder resultaat.

Lastig

Zijn vrouw Sila sportte bij Gooioord Fysiotherapie en Trainingscentrum. Dat kostte wat, maar dat had zij er graag voor over. "Ik heb al jaren last van artrose, bewegen is voor mij noodzakelijk. Ik deed andere dingen niet." Maar ook haar man laten sporten zat er niet in. "We hebben een karig inkomen. Meer geld om te sporten konden we niet missen. De kosten van mijn lidmaatschap uit ons bijstandsinkomen waren al lastig genoeg."

Gratis sporten

Toen de pilot met de Stadspas van start ging, zag Sila haar kans schoon.

"Ik was zo blij dat ik nu gratis kon sporten. Ik heb ook meteen mijn man meegenomen." Nu sport het echtpaar drie keer per week samen bij Gooioord. Ze arriveren altijd als een van de eersten en sporten tot een uur of tien. Ook met anderen. "We hebben er veel vrienden en vriendinnen, dus we babbelen ook wat af," vertelt Sila.

Complimenten

Het sporten doet meneer Goeldjar goed. Hij is in een jaar tijd 20 kilo afgevallen en krijgt geregeld complimenten. "Iedereen is heel trots op hem bij Gooioord. De fysiotherapeuten, Surinamers,

Afrikanen. Iedereen is blij en ikzelf natuurlijk ook,” zegt zijn trotse echtgenote. “En het mooiste is dat mijn man sinds hij sport geen ziekenhuisopname meer heeft gehad. Ook slapen gaat beter. Hij sliep altijd met een apparaat, maar dat heeft hij bijna nooit meer nodig!”

Nieuw doel

De heer Goeldjar gaat tegenwoordig ook zonder zijn vrouw sporten. Zij vindt drie keer per week wel genoeg, hij spreekt nog een dag extra af met een vriend. Hij sprong een gat in de lucht toen hij hoorde dat het Seniorensportfonds ook in het nieuwe seizoen doorgaat. Sita: “Anders was hij waarschijnlijk gestopt.” Ze zijn blij dat ze de moeilijke afweging wel of niet sporten dit jaar niet hoeven te maken. En haar man heeft voor het nieuwe seizoen een nieuw doel: nog eens 5 kilo eraf!

HET SENIORENSPORTFONDS

Sport en bewegen voor ouderen zijn belangrijk, zowel fysiek als sociaal. Binnen de brede groep senioren leeft in Amsterdam een groep meer kwetsbare ouderen, in toenemende mate eenzaam, soms in combinatie met armoede. In de pilot met het Seniorensportfonds in Amsterdam Zuidoost is gebleken dat een vergoeding voor sport en bewegen aan ouderen die leven op of onder 120% van het wettelijk sociaal minimum een zeer positief effect heeft op deze groep. Om het voor ouderen die in Amsterdam in armoede leven mogelijk te maken structureel te sporten, wordt het Seniorensportfonds vanaf 2020 uitgebreid.

Het Seniorensportfonds vergoedt sport- en beweegdeelname voor ouderen van 55 jaar en ouder die in het bezit zijn van een Stadspas met blauwe ruit en groene stip, tot maximaal 300 euro per sportseizoen. Een groene stip betekent dat de pashouder leeft op een inkomen van 120% van het wettelijk sociaal minimum of minder.

Belangrijkste thema's in de agenda Sporten en Bewegen

In de agenda Sporten en Bewegen is er speciale aandacht voor onderstaande vijf thema's. De uitwerkingen van deze thema's komen in de verschillende hoofdstukken terug.

1 Een gezond, inclusief en veilig sportklimaat

Amsterdam herbergt een grote diversiteit aan mensen: 167 nationaliteiten, verschillende religies, verschillende sociaal culturele- en economische achtergronden en LHBTIQ+ doelgroepen. Dit betekent voor het sportklimaat dat het veilig en tolerant moet zijn voor al deze groepen. Daarnaast zijn er mensen die fysiek en/of mentaal kwetsbaar zijn. Sporten en bewegen toegankelijk maken voor alle Amsterdammers betekent dat juist deze mensen zich welkom voelen en kunnen sporten en bewegen op een plek waar ze veilig zijn en gerespecteerd worden. We zien echter dat dit in de praktijk nog niet overal het geval is. Tijdens het sporten kan het voorkomen dat de bejegening niet positief is en dat er gescholden, bedreigd of gediscrimineerd wordt. Een aantal groepen voelt zich onvoldoende veilig of welkom. Dat willen we veranderen. Samen met de Amsterdamse sportaanbieders realiseren we een

gezond, inclusief en veilig sportklimaat waarin plaats is voor iedere Amsterdammer en dat tegelijkertijd bereikbaar én betaalbaar is. We gaan sportverenigingen en andere sportaanbieders hiertoe uitdagen en ondersteunen.

2 Verschillen in sportdeelname worden verkleind

We zorgen ervoor dat de verschillen in sportdeelname tussen de bewoners van de verschillende gebieden kleiner wordt, voor zowel volwassenen als voor jeugd. We baseren ons daarbij op de halfjaarlijkse sportparticipatie meting van de Amsterdamse Sportdeelname Index in de 22 gebieden van Amsterdam. Voor de gebieden waar de sportdeelname achter blijft maken we met de stadsdelen en gebieden een plan van aanpak waardoor de deelname toeneemt.

De nadruk ligt hierbij op gebieden in Amsterdam Zuidoost, Nieuw-West en Noord en met name op de ontwikkelbuurten in deze stadsdelen. We zien ook grote verschillen in sportdeelname tussen verschillende opleidingen. Leerlingen die een beroepsgerichte opleiding volgen sporten minder.

Om hier verandering in aan te brengen ontwikkelen we een nieuw programma: sportstimulering MBO, naast de programma's voor PO, VO en SO. Ten slotte sporten meisjes nog steeds minder dan jongens. De komende jaren voeren we een campagne uit die erop gericht is het aantal sportende meisjes en jongens op hetzelfde percentage te krijgen.

Betere spreiding van sportaanbod

Niet overal in de stad is er voldoende aanbod. In sommige gebieden is er meer dan genoeg aanbod, in andere gebieden moet je ver reizen om te kunnen sporten. Voor bijvoorbeeld ouderen en kinderen is dat een belemmering. Om meer, en goed gespreid, aanbod te realiseren stimuleren we sportaanbieders tot vestiging in gebieden waar (te) weinig aanbod is. Bestaande buurtsportverenigingen koppelen we aan aanbieders uit het gebied of worden, waar

mogelijk, verzelfstandigd. Kinderen uit arme gezinnen waren vooral op de goedkope gemeentelijke buurtsportverenigingen aangewezen, wat segregatie tot gevolg had. Inmiddels bieden stadspas en het Jeugdfonds Sport mogelijkheden om lid te worden van een reguliere sportaanbieder. Op die manier zorgen we ervoor dat rijk en arm samen sporten en dat leden van de buurtsportverenigingen – als ze dat willen – mee kunnen doen aan competitie en andere verenigingsactiviteiten. Waar het tekort aan sportaanbod is ontstaan door te weinig sportieve ruimte leggen we de link met het Sport Huisvestingsplan.

Om (jonge) Amsterdammers op een laagdrempelige manier en in hun eigen omgeving te stimuleren tot sporten organiseren we met verenigingen en andere aanbieders activiteiten, op pleintjes, veldjes of in zaaltjes. Ook realiseren we betaalbare vakantiecampen voor thuisblijvers in een samenwerking tussen sportaanbieders en sportbuurtwerk

4 Uitbreiding Wijk sport en Urban Sports

Veel jonge jeugd sport in verenigingsverband, maar niet iedereen vindt even gemakkelijk een plekje in de sport. Bovendien verlaten jongeren

Wat levert sport en bewegen op?

Als 10% van de Amsterdammers die de bewegnorm niet halen, dat wel gaan doen, kan dit voor Amsterdam jaarlijks circa € 53 miljoen opleveren aan maatschappelijke baten over de hele levensloop van deze groep.

€ 53 miljoen

De maatschappelijke opbrengst

De maatschappelijke opbrengst van sport en bewegen kan oplopen tot € 25.000 - € 100.000 per persoon:

Die aan de bewegnorm gaat voldoen (meerdere malen sporten en bewegen per week)

Over de rest van zijn/haar leven

Wie profiteert van deze opbrengsten?

Vooral het individu zelf profiteert natuurlijk, maar de opbrengsten komen bijvoorbeeld ook terecht bij:

Werkgevers: minder ziekteverzuim en hogere arbeidsproductiviteit

Gemeente: afgenomen zorgkosten (WMO), minder criminaliteit en meer sociaal kapitaal

Zorgverzekeraars: deels afgenomen zorgkosten

De maatschappij: minder criminaliteit, toegenomen sociaal kapitaal, toegenomen leerprestaties en minder schooluitval

Deze opbrengsten zijn als volgt verdeeld over de drie hoofdgroepen van effecten:

Arbeid:

Toename arbeidsproductiviteit
+ € 5.000 – € 30.000
Afname ziekteverzuim
+ € 15.000 – € 30.000

5-24
jaar

Sociaal:

Afname criminaliteit
+ € 50
Sociaal Kapitaal
€ PM
Plezier
€ PM
Schooluitval
€ PM
Leerprestaties
€ PM

Gezondheid:

Besparing zorgkosten
+ € 1.000 - € 4.000
Toename kwaliteit van leven
+ € 10.000 – € 30.000
Toename levensverwachting
+ € 500 – € 3.000
Toename blessures
- € 500 – € 1.000

Voor de leeftijdsgroep 25-54 jaar is er in de opbrengsten weinig verschil.

(bron: De sociaal economische waarde van sport en bewegen; Ecorys, Kennis Centrum Sport, 2017)

Bovenstaande bedragen zijn een indicatie. De kosten van sport en bewegen laten we hier buiten beschouwing. De bedragen gelden voor een gemiddelde Nederlander. Sport- en bewegbeleid is vaak gericht op specifieke groepen, hiervoor kunnen bedragen dus hoger of lager uitvallen. PM-posten: er zijn (zeer waarschijnlijk) sociale opbrengsten maar onderzoek geeft (nog) geen eenduidig beeld hoe groot deze zijn.

---

vanaf hun 14de in groten getale de sportverenigingen. Om beter aan te sluiten bij de jongerencultuur en sporten in de stedelijke omgeving, krijgt "Urban Sports" de komende jaren een prominente plaats in ons beleid. Om dat te realiseren zetten we een programma Urban Sports op. Daarnaast investeren we in aantrekkelijk aanbod voor jongeren in de wijken. Laagdrempelig aanbod van sporten die op openbare pleintjes en op veldjes gespeeld kunnen worden, voor zowel jongens als meisjes, die goed aansluiten bij de jongerencultuur. Wijk sport stimuleert bewegen en spelen, het ontdekken en ontwikkelen van talenten en vaardigheden en voorkomt verveling, overlast en erger. Het verhoogt ook het plezier, de verbondenheid en de leefbaarheid in een buurt. De programma's van stadsdelen waarin jongeren worden geschoold om zelf als sportleider en sportmedewerker op de pleintjes te staan, wordt voortgezet en waar nodig uitgebreid.

5 Een steuntje in de rug

Van sporten gaat een grote preventieve werking uit op tal van terreinen. We richten ons op mensen in achterstandsituaties en armoede. Veel mensen met een lagere sociaal-economische status hebben gezondheidsproblemen, een minder goede

kwaliteit van leven en een lagere levensverwachting. Dit hangt samen met een ongezonde leefstijl. Structureel bewegen en sporten is een belangrijk onderdeel van een gezonde leefstijl en helpt bij het verbeteren van noodzakelijke gezondheidsvaardigheden en bij het terugdringen van gezondheidsverschillen die in Amsterdam bestaan. Bovendien verbindt het mensen op een plezierige manier en is het daardoor een goed middel bij integratie en participatie.

Personen die achterblijven in sportdeelname, zoals meisjes en bepaalde groepen vrouwen, mensen met een beperking, ouderen, vluchtelingen, minima en kwetsbare jeugd, geven we een steuntje in de rug. Om het sporten en bewegen door ouderen te bevorderen breiden we het Seniorensportfonds verder uit. Om de vindbaarheid van sport voor mensen met een beperking te verbeteren wordt er een hechte netwerkorganisatie gecreëerd. Een aantal sporters met een beperking is afhankelijk van een aangepast sporthulpmiddel. In het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) onderzoeken we of we de vergoeding voor sporthulpmiddelen kunnen verbeteren, zodat dit voor mensen die dit niet zelf kunnen betalen geen belemmering (meer) vormt. De succesvolle aanpak met sport voor vluchtelingen wordt uitgebreid naar meer woonlocaties.

Monitoring en effectmeting

De afgelopen periode hebben we een start gemaakt met de Amsterdamse Sportdeelname Index, een onderzoek waarin we ieder halfjaar in de 22 Amsterdamse gebieden kijken hoe het

erfor staat met de sportdeelname en welk percentage van de Amsterdammers voldoet aan de Norm Gezond Bewegen. De komende jaren gaan we effectmetingen uitvoeren bij verschillende programma's, met name bij de sportstimuleringsprogramma's die al langere tijd worden uitgevoerd.

---

1. Alle Amsterdammers kunnen sporten

Een Amsterdammer die wil sporten moet kunnen sporten. Dit stelt de nodige eisen aan de kwaliteit en de organisatie van sport. Sport moet bereikbaar zijn als het om afstand tot de sport gaat. Daarnaast moet sport betaalbaar zijn voor iedere Amsterdammer. Zeker voor Amsterdammers die sociaaleconomisch zwakker staan is dat van belang. Tenslotte is de kwaliteit van het sport- en beweegaanbod doorslaggevend als mensen moeten beslissen of ze willen (blijven) sporten. Als het sportaanbod niet aanspreekt, de kwaliteit van de training onvoldoende is, het geen veilig klimaat biedt of zelfs een gevoel geeft van niet gewenst zijn, dan gaan mensen niet sporten. Ook niet als via de Stadspas kan worden betaald en er vlakbij voldoende aanbod is.

Discriminatie en racisme zijn onacceptabel in het Amsterdamse sportklimaat, net als het elkaar te pas en te onpas voor homo uitschelden. Dit komt nog steeds voor en het jaagt mensen weg. Daarnaast stoppen veel (jonge) sporters door (te grote) druk op prestaties en daaruit voortkomende selectiecriteria. Er zijn heel wat kinderen in Amsterdam die 's nachts wakker liggen door naderende selectietrainingen en uiteindelijk teleurgesteld afhaken.

Op deze wijze gaat talent verloren en wordt de brede basis, die ook voor topsport nodig is, onnodig versmald. Er kan winst worden geboekt op het gebied van de pedagogische kwaliteit van de trainers/instructeurs en de kwaliteit van de bestuursleden. Daar gaan we de komende jaren in investeren. In het kader van het Nationaal Sportakkoord sluiten we een Amsterdams Sportakkoord waarin we met sportaanbieders, sportbonden, NOC*NSF en andere belangrijke partners van de sport de handen ineen slaan en de komende jaren een programma uitvoeren gericht op de kwaliteit van sport.

We werken samen met Stadspas en het Jeugdfonds Sport om sport betaalbaar te maken en te houden en we doen verschillende inspanningen om sport bereikbaar te maken voor alle Amsterdammers.

Programma Veilig, Inclusief en Pedagogisch

Toegang tot sport is: je welkom voelen in een veilige omgeving en mee kunnen doen ongeacht leeftijd, sekse, geardeheid, fysieke of mentale gezondheid, culturele- of sociaaleconomische achtergrond. Om die toegankelijkheid voor

---

iedereen te kunnen garanderen wordt er de komende jaren een “inclusief programma voor sportaanbieders” uitgevoerd. Dit programma Veilig, Inclusief en Pedagogisch sterk bestaat uit 4 onderdelen:

1. Basiseisen Veilig Sportklimaat
2. Inclusief sporten: sociale toegankelijkheid en een gezonde sportomgeving
3. Verbeteren pedagogische kwaliteit trainers en sportleiders
4. Versterken sportaanbieders

Basiseisen Veilig Sportklimaat

We stellen een pakket vast op het gebied van sociale veiligheid, voor alle sportaanbieders waar we mee samenwerken. Dat is zowel ondersteunend als verplichtend. Onderdelen hiervan zijn: een verplichte VOG voor wie met jonge sporters werkt, aanwezigheid van vertrouwenscontactpersonen, onderschrijven van gedragsregels en deelname aan trainingen om grensoverschrijdend gedrag tijdig te kunnen herkennen. Voor sportverenigingen die zijn aangesloten bij NOC*NSF volgen we de aanbevelingen van de Commissie De Vries. Voor andere sportaanbieders, zoals commerciële sportscholen en trainers, wordt een vergelijkbare set van eisen opgesteld. Daarnaast starten we, in het verlengde van een landelijke campagne van NOC*NSF, een campagne voor bewustwording

van het belang van preventieve maatregelen en alertheid op signalen van grensoverschrijdend gedrag. Voor Amsterdammers die een sportaanbieder willen kiezen voor zichzelf of voor hun kind(eren), zetten we een platform op over de kwaliteit van sportaanbieders. Op deze manier kunnen Amsterdammers een bewuste keuze maken voor een passende aanbieder.

Inclusief sporten: sociale toegankelijkheid en een gezonde sportomgeving

Het sportbeleid in Amsterdam is erop gericht om belemmeringen weg te nemen die spelen op het gebied van sportdeelname. Mensen met bijvoorbeeld een andere etnische achtergrond, seksuele geaardheid, sociaaleconomische positie, leeftijd of fysieke of mentale gezondheid hebben om uiteenlopende redenen niet altijd toegang tot de sport die je ze toewenst en waar ze recht op hebben. Inclusie en diversiteit moeten vanzelfsprekend zijn. Dat bereiken we niet door alleen maar eisen aan sportaanbieders te stellen. Daarvoor zijn de mechanismen van uitsluiting te subtiel, te vaak een (onbewust) onderdeel van een historisch gegroeide cultuur en daardoor resistent tegen regels en afspraken. Hierover gaan we met de sportaanbieders in gesprek.

Interview

Casper Boom

Inclusieve sport

“Een open klimaat is meer dan het hijsen van de regenboogvlag” Als je het hebt over een open en inclusief sportklimaat, en over een veilige omgeving voor de LHBTQI+ doelgroep, dan moet er nog veel gebeuren,” zegt Casper Boom. “Hier ligt een serieuze opgave voor de gemeente, verenigingen en trainers.” Casper weet waarover hij praat. Hij heeft als korfballer alle stadia van een sportcarrière - van jeugdspeler tot topsporter - doorlopen. Hij was nationaal, Europees- en wereldkampioen en sport tegenwoordig weer als liefhebber met een vriendenteam. Ook werkt hij in de sportbranche in Amsterdam-Noord.

Negatieve lading

Rond zijn dertigste besloot Casper aan zijn omgeving te vertellen dat hij homo is. “Ik heb het laat verteld. Eigenlijk legde ik meer druk op mezelf dan nodig was. Mijn familie is tolerant. Maar in de sport heeft ‘homo’ een negatieve lading; het is vooral een scheldwoord. Een teamgenoot die de kleedkamer binnenloopt en voor de grap roept ‘dood aan de homo’s’, terwijl je je net zit af te vragen of je uit de kast kunt komen, helpt bepaald niet.”

Macho

Vreemd genoeg lijkt het ingewikkelder voor mannen dan voor vrouwen om uit de kast te komen, merkt Casper. “Ik ken genoeg vrouwelijke topsporters die lesbisch zijn en daar wordt helemaal geen punt van gemaakt. Maar topsport bij mannen is vooral macho. Er zullen veel meer mannen in de topsport homo zijn, maar die maken zich niet bekend. Zelfs in een sport als korfbal, die niet als heel macho bekend staat, is er op het hoogste niveau momenteel maar één

openlijk homoseksuele sporter op een totaal van negentig mannen. Wat zou het fijn en goed zijn als een speler van bijvoorbeeld Ajax het lef zou hebben te zeggen dat hij homo is.”

Veilige sportomgeving

Om binnen sport bespreekbaar te maken wat nu onbespreekbaar is, is Casper actief voor de John Blankenstein Foundation. Op die manier levert hij een bijdrage aan een veilige sportomgeving voor mensen uit de LHBTIQ+ doelgroep; een klimaat waarin iedereen geaccepteerd wordt en uit de kast komen makkelijker wordt. “Het is vooral veel voorlichting geven en gesprekken voeren. De term uit de kast komen, vind ik trouwens ongelukkig, alsof je voor die tijd ergens verstopt zat. Dat was bij mij niet het geval. Maar je loopt rond met een soort geheim, iets waar je mee worstelt en als er continu grappen worden gemaakt en er negatief over gedaan wordt, dan helpt dat niet mee.”

Enorme cultuuromslag

Voordat er sprake is van een open en tolerant klimaat moet er nog veel veranderen, vindt Casper. “We zijn er echt niet met het af en toe hijsen van een regenboogvlag. Die vlag dekt de lading (nog) niet. Het vraagt in een sport als voetbal - en ook bijvoorbeeld bij vechtsport - om een enorme cultuuromslag. Het thema is trouwens breder dan alleen LHBTQI+. Het gaat over de manier waarop we met minderheden omgaan. Homo's zijn een minderheid, minderheden worden als bijzonder gezien en daar wordt soms vreemd op gereageerd.”

Lange adem

Trainers moeten in staat zijn taalgebruik bij te sturen en gesprekken te voeren en een taboe bespreekbaar te maken, vindt Casper. “Lang niet iedereen kan dat. Zeker als je voor een groep 15- en 16-jarigen staat die graag stoer doet. De groepsdruk die dat oplevert is enorm en juist op die leeftijd worstelen jongeren met hun identiteit en geaardheid. Zo'n cultuuromslag komt niet vanzelf. Het vraagt om trainingen en cursussen aan trainers en bestuursleden en vooral om een lange adem. Er mag best wat druk op zitten. Het zou goed zijn als er op de opleidingen voor trainers en in het beleid van de club regels omtrent dit thema komen, zodat trainers het gesprek aan kunnen gaan met spelers als dat nodig is. Dan kan er een eind komen aan dat gescheld.”

Eén van de speerpunten van de (concept)agenda Sporten en Beweging 2019-2022 is het creëren van een gezond, inclusief en veilig sportklimaat. Amsterdam herbergt een grote diversiteit aan mensen: 167 nationaliteiten, verschillende religies, grote verschillen in sociaal culturele en economische achtergrond en seksuele geaardheid. Dit betekent met nadruk ook een veilig en tolerant sportklimaat voor mensen uit de LHBTQI+ doelgroep. De komende jaren voert de gemeente een campagne die zowel ondersteunend als - op onderdelen - verplichtend is, gericht op een veilig klimaat waarin alle Amsterdammers zich welkom voelen.

Daarvoor sluiten we nauw aan bij de initiatieven van de Alliantie 'Sporten en bewegen voor iedereen', een samenwerking van onder andere de VSG, NOC*NSF, Jeugdfonds Sport & Cultuur, de John Blankenstein Foundation en het Ouderenfonds. De alliantie biedt, als onderdeel van het Nationaal Sportakkoord, een landelijk netwerk gericht op kennisuitwisseling, bewustwording en stimulering van inclusief sporten en bewegen.

Verbeteren pedagogische kwaliteit trainers en sportleiders

Een sportklimaat waarin iedereen onbezorgd en met veel plezier kan sporten, draagt bij aan de socialemotionele ontwikkeling en een gevoel 'erbij te horen'. Dit vraagt om trainers, coaches, sport- en spelleiders die in staat zijn een sociaal veilig en positief sportklimaat te creëren waarin iedereen zich gezien, gewaardeerd

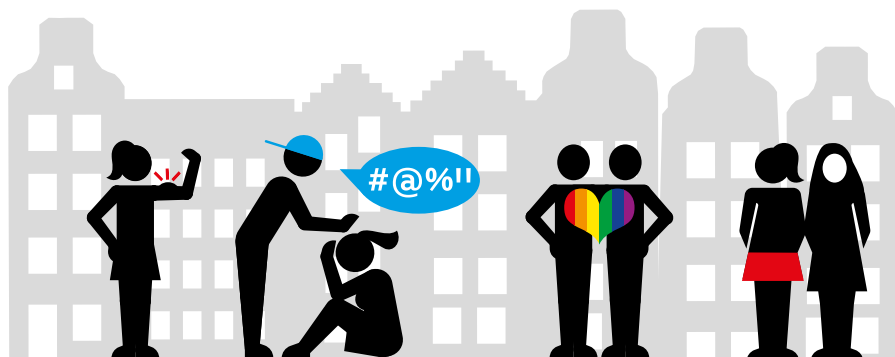
en erkend voelt. Amsterdam is een diverse stad met veel verschillende culturen. Daarom moet de sport openstaan voor deze diversiteit en is er bij sportaanbieders culturele sensitiviteit nodig.

We besteden aandacht aan het verbeteren van de pedagogisch-didactische kwaliteit van ieder die sporters traint, zowel bij sportaanbieders als bij onze eigen gemeentelijke activiteiten. Samen met de sportbonden, NOC*NSF, Team Sportservice Amsterdam en het Amsterdamse sportonderwijs, en in relatie met het Nationaal Sportakkoord, starten we hiertoe verschillende initiatieven waaronder:

- Een cursusaanbod voor bestuursleden en trainers / vrijwilligers.
- De training "clubkadercoach".
- Ondersteuning van sportaanbieders door de sportpedagoog.

Een gezond, inclusief en veilig sportklimaat

Deze op kwaliteit gerichte acties richten zich niet alleen op verenigingen, maar gelden breed voor coaches, trainers, sportbuurtwerkers en anderen. Hier betrekken we de sportopleidingen die Amsterdam herbergt bij, voor een kwalitatief sterk ondersteuningsprogramma.

Versterken sportaanbieders

Amsterdam mag zich gelukkig prijzen met een groot aantal sportaanbieders dat kwalitatief sterk is en plaats biedt aan veel sporters. Het gaat hier niet alleen om verenigingen. Er zijn tal van (sociale) sportondernemers die een belangrijke positie innemen in het Amsterdamse sportlandschap en die nodig zijn voor een solide sportaanbod in de stad. We maken graag - in samenwerking - gebruik van hun inventiviteit en organisatorische kracht bij de opgaven waar we in de stad voor staan.

Er is in de afgelopen jaren bij veel sportaanbieders beleid geïmplementeerd op gebied van LHBTIQ+, rookvrije sportaccommodaties, het niet schenken van alcohol in aanwezigheid van jeugd, gezonde sportkantine, een positief en veilig klimaat, en nog meer.

Een aantal sportaanbieders in Amsterdam is echter minder sterk. De problematiek die deze aanbieders ondervinden is veelvormig: ouders die geen geld (over) hebben voor sport, het belang van sport niet inzien, geen vrijwilligerswerk doen en geen vervoer naar wedstrijden kunnen regelen. Problemen met ledenverloop, het vinden van voldoende vrijwilligers en bestuursleden en schulden kunnen er zelfs voor zorgen dat deze sportaanbieders omvallen. Tegelijkertijd meldt de overheid zich steeds vaker als "vragende partij". Die vraag richt zich bijvoorbeeld op het opnemen

---

van specifieke doelgroepen: mensen die eenzaam zijn, jongeren die overlast veroorzaken, kinderen met overgewicht of motorische - en psychosociale problematiek, enz. Niet elke sportaanbieder kan dat.

We blijven verenigingen ondersteunen. Vooral een aantal voetbal- en vechtsportaanbieders kan een steuntje in de rug gebruiken. Bij veel verenigingen - met name bij voetbalclubs - kan grote winst worden geboekt als het lukt ook jeugd van 12 jaar en ouder vast te houden. We zien nu nog dat veel kinderen de voetbalclubs verlaten in de overgang van primair naar voortgezet onderwijs.

Amsterdam heeft een sterke sportstructuur nodig, met stabiele sterke aanbieders. Om meer inzicht te krijgen hoe het staat met de sportinfrastructuur en de vitaliteit van verenigingen ontwikkelen we twee scans: een sportaanbiedersscan en een sportomgevingscan. De sportaanbiedersscan laat zien wat een aanbieder te bieden heeft, of en welke ondersteuning eventueel gewenst is. Een gezonde vereniging is goed georganiseerd en financieel gezond en heeft een bestuur met een visie op (de toekomst van) de vereniging en mogelijke ontwikkelingen. Als de sportaanbiedersscan daar aanleiding toe geeft ondersteunen we aanbieders hierbij.

Met de sportomgevingscan brengen we het bestaande aanbod goed in kaart met prioriteit voor die gebieden waar de sportdeelname laag is. Welke sportmogelijkheden zijn er, welke sportaanbieders, en hoe staan zij ervoor? Kunnen we ondersteunen en moeten we wel ondersteunen? En: wat mist er nog aan aanbod? Gericht op een Veilig, Inclusief en Pedagogisch klimaat gaan we in de periode 2019-2022:

- Een basiseisenpakket veilig sportklimaat invoeren.
- Kennisuitwisseling, bewustwording gericht op- en uitvoering van gedragsregels inclusief sporten en bewegen realiseren.
- Cursussen op het gebied van bestuurlijke en pedagogische kwaliteiten aan sportaanbieders aanbieden.
- Ondersteuning bieden aan sportaanbieders door de sportpedagoog.
- De clubkadercoach introduceren en opleiden.
- Een sportaanbiedersscan en een sportomgevingscan ontwikkelen en uitvoeren.

Toegankelijke sport is 'Betaalbare sport en bereikbare sport' - een structureel lidmaatschap is realiseerbaar voor alle Amsterdammers, ook financieel

Voor veel minima in Amsterdam is de contributie een te hoge drempel. Onder de groep met weinig geld is de sport- en beweegdeelname het laagst. Het is ook de groep met de grootste kans op een ongezond leefpatroon en 'niet kunnen meedoen' in de samenleving. Uit ervaring weten we dat het weinig zin heeft om via stimuleringsprojecten mensen aan te zetten tot sporten en bewegen, als de deelnemers na afloop van de programma's niet in staat zijn de kosten van structureel sporten zelf op te brengen.

Financiële ondersteuning voor sporten en bewegen wordt momenteel geboden bij jeugd tot en met 17 jaar via de Sportvergoeding Jeugd, waarin Sport en Bos, Stadspas en het Jeugdfonds Sport samenwerken. De ambitie van de Sportvergoeding Jeugd is dat 60% van alle kinderen die in armoede opgroeien (ook kinderen die niet gedocumenteerd zijn) structureel aan sport doet.

Voor ouderen van 55 jaar is er, op pilotbasis, het Seniorensportfonds

in Amsterdam Zuidoost en in Buitenveldert. We willen het Seniorensportfonds structureel in Amsterdam invoeren in samenwerking met de directies WPI en Zorg. Daarnaast onderzoeken we of het mogelijk is om, naast bovengenoemde groepen, ook andere kwetsbare groepen die leven onder 120% van het wettelijk sociaal minimum, en die in het kader van de sociale basis als kwetsbaar worden benoemd, financieel te ondersteunen zodat ook zij structureel kunnen sporten. Het gaat hier om bijvoorbeeld mensen met een ongezonde leefstijl of met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Ook een aantal jong volwassenen (18+) heeft in dit opzicht extra aandacht nodig.

- We breiden de Sportvergoeding Jeugd verder uit, gericht op de ambitie dat 60% van de kinderen in armoede structureel sport.
- We gaan het Seniorensportfonds in meer stadsdelen en gebieden invoeren, in nauwe samenwerking met WPI en Zorg.
- In samenwerking met WPI onderzoeken we of er een vergoeding voor structureel sporten en bewegen kan worden ingevoerd voor de Amsterdammers die binnen de sociale basis als kwetsbaar worden benoemd.

Interview

Fatima Aouriaghel

Sportvergoeding Jeugd

Zwemmen en voetballen dankzij de Stadspas, het Jeugdfonds Sport en Stichting SINA

Wie op bezoek gaat bij de familie Aouriaghel ziet meteen dat er aan sport wordt gedaan. Onderaan de trap staat een mand vol voetbalschoenen, ballen en nog meer sportattributen. In de kast in de huiskamer staan foto's van sportieve momenten, vaantjes, medailles en bekens.

Fatima is thuis met één van haar drie zonen, Sabri (9), en met de buurmeisjes Fadia (10) en Joud (7) en hun moeder. De burens zijn een paar jaar geleden uit Syrië naar Amsterdam gekomen. "Het is in Amsterdam belangrijk dat kinderen leren zwemmen. Mijn zonen hebben hun diploma's. Als je meer kinderen hebt, kost dat best veel geld en dat hebben we niet. Eigenlijk is zwemles te duur als je moet leven van een uitkering." Fatima hoorde in een speeltuin een paar Marokkaanse vrouwen met elkaar praten over

financiële hulp bij sport en zwemles. "Zo hoorde ik van hen over de stichting SINA (Samen Is Niet Alleen), over de Stadspas en het Jeugdfonds Sport."

Nu helpt Fatima op haar beurt haar Syrische burens een handje en leren de buurmeisjes dankzij haar hulp én de Stadspas ook zwemmen. "Al die formulieren invullen is ingewikkeld. SINA hielp ons met het vinden van sport of zwemles."

Joud, een beetje verlegen: "Ik zwem elke week voor mijn A en zit al in badje 3!" Sabri: "Ik heb mijn A, B én C. Ik weet nog wat ik moest doen toen ik voor mijn A zwom; door een gat duiken en we gingen een keer onder water dansen. Nu zit ik op voetbal. Twee keer in de week train ik bij WV-HEDW. Op zaterdag speel ik een wedstrijd. Van SINA heb ik een paar witte voetbalschoenen gekregen." De voetbalclub kost geen geld omdat hij een

Stadspas heeft. Op de vraag of hij goed in voetbal is, geeft hij geen antwoord: "Zoiets zeg je toch niet over jezelf."

Fatima wilde niet bij haar zonen achterblijven: "Ik ben ook op zwemles gegaan. Ik heb mijn A en mijn B gehaald. Ik werk nu als vrijwilliger bij zwemles aan Islamitische vrouwen. Die zwemmen in een bad apart van de mannen. Voor mij hoeft dat niet, maar mensen zijn nu eenmaal verschillend. Ik wil er graag mee door gaan, een cursus volgen en mijn werk van zwemles maken."

Buurmeisje Fadia doet naast zwemmen niet aan sport. "Als ik klaar ben met zwemmen wil ik misschien turnen. Op school vind ik gym wel leuk, vooral blikjestrapp."

Sabri: "Ik weet hoe je meer meisjes kunt laten sporten. Maak gewoon alles roze! Roze voetbalschoenen, roze broeken, roze shirtjes." Fadia vindt dat onzin. "Ik heb een hekel aan roze. En er zijn veel meisjes die op voetbal zitten en zelfs op kickboksen."

Omdat je door te leven van een uitkering niet veel geld overhoudt zit vakantie er niet in. Fatima is 15 jaar geleden voor het laatst in Marokko geweest. "Ik bezoek met de kinderen ik ben gescheiden in de vakanties veel activiteiten. Met de Stadspas kun je in Amsterdam veel doen. Voor 1 euro kun je zwemmen en dan de hele dag in het zwembad blijven. En we reizen de Sport -en Funtoer achterna. Daarmee kun je de hele dag sporten." Sabri vult aan: "We deden mee aan Robot Playgrounds. Dan kun je robots laten bewegen en praten. En in de buurt zijn er allemaal dingen op pleintjes met mensen van de gemeente.

Als het warm is zijn er opblaasbadjes en glijbanen en veel sport."

Bij zoveel gezonde activiteiten vraag je je af of ze ook wel eens wat ongezonds doen. Fatima: "We eten de hele week gezond, op twee keer na. Dan komen de nichtjes en eten we hamburgers en vette Marokkaanse hapjes. Maar geen friet hoor. En de kinderen doen nog iets ongezonds: gamen." Fadia: "Joud en ik spelen Serviv.io." Sabri: "En ik speel ook Minecraft. Maar niet heel erg veel. Als ik een uur huiswerk doe mag ik ook een uur gamen. Daardoor game ik minder. Dat idee hebben we van een vriend die teveel gamede."

Sabri heeft tot slot een vraag: "Kan er een Stadspasaanbieding voor een trampolinepark komen, zoals bij VROG? Daar wil ik heel graag naartoe!"

In Amsterdam worden voor kinderen tot en met 17 jaar de kosten van één sport en diplomazwemmen vergoed als zij opgroeien in een huishouden dat moet rondkomen van een inkomen van 120% van het wettelijk sociaal minimum of minder. Dat wordt geregeld via de Sport Vergoeding Jeugd, waarin Stadspas, het Jeugdfonds Sport en Stichting Samen is niet alleen samen werken.

De ondersteuning geldt voor Amsterdamse kinderen die (nog) geen verblijfstatus hebben.

Huurtarieven sport-accommodaties

De laatste jaren is er naast de traditionele georganiseerde sport een toename van anders georganiseerde sporten. Ook ontstaan er allerlei buurtinitiatieven waarin sport een rol speelt. En is er, veelal in samenwerking met welzijn, divers sport- en beweeg-aanbod gerealiseerd voor allerlei kwetsbare groepen. Metingen van de Sportdeelname Index en de Sportmonitor 2017 bevestigen dat de meerderheid van de sportende (volwassen) Amsterdammers dat niet (meer) in verenigingsverband doet. In Amsterdam kunnen verenigingen bij de huur van accommodaties gebruik maken van een goedkoper tarief en voorrangsregels dan andere huurders. Met als gevolg dat niet-verenigingsgebonden initiatieven duurder uit zijn. Dit belemmert ontwikkelingen en toegankelijkheid van andere dan traditionele vormen van sportaanbod, zoals Urban Sports of sporten die niet in verenigingsverband worden aangeboden en maakt dat deze alleen toegankelijk zijn voor beter gesitueerden. We passen het tariefstelsel voor verhuur van sportaccommodaties en de criteria voor toewijzing aan, zodat sporten die een maatschappelijk doel (of doelgroep) dienen ook in aanmerking kunnen komen voor een gereduceerd huurtarief, ook als ze niet in verenigingsverband worden georganiseerd.

Huurtarieven gymzalen

In gebieden met weinig sportaccommodaties zijn buurtbewoners vooral aangewezen op sportaanbod in gymzalen. In Amsterdam zijn er echter hinderlijke verschillen tussen de huurtarieven voor naschools gebruik van gemeentelijke gymzalen en die van gymzalen die in eigendom zijn bij de stichtingen/schoolbesturen. In stadsdelen waar het merendeel van de gymzalen verhuurd wordt door een stichting (schoolbestuur) ligt het tarief beduidend hoger. Ook in gebieden waar de sportdeelname laag is en relatief veel huishoudens in armoede leven. Dit heeft in deze gebieden een ongunstig effect op de vestiging van sportaanbieders, op sportstimuleringsprogramma's en de sportdeelname. We gaan met de schoolbesturen in gesprek om deze mismatch op te heffen, en zullen hiervoor nadere voorstellen doen.

- We gaan de tarieven en toewijzingscriteria voor Amsterdamse sportaccommodaties aanpassen aan de hedendaagse vormen van sportbeoefening.
- We gaan met de schoolbesturen in gesprek om een uniform verhuurtarief voor alle Amsterdamse gymzalen te realiseren.

Voldoende en divers ruimtelijk aanbod

Toegankelijke sport is niet alleen middelen om sport te betalen en uniforme tarieven. Sport moet ook bereikbaar zijn. Voor sommige groepen, zoals ouderen en kinderen, is dat het liefst in hun directe woonomgeving. Het Sportpunt Amsterdam zorgt voor de vindbaarheid van sport door een goede informatievoorziening over al het sportaanbod in Amsterdam. Maar er moet natuurlijk wel voldoende geschikte, en voor iedereen toegankelijke, sportieve ruimte zijn. Denk hierbij aan zowel sportaccommodaties als aan sportieve - op sport ingerichte - openbare ruimte.

In gebieden met een lage sportparticipatie maken we met het stadsdeel een plan van aanpak om de participatie te verbeteren. Daarvoor brengen we eerst de oorzaken van de lage sportdeelname in beeld. Deze kunnen divers zijn, zoals: een tekort aan sportaanbieders, slechte kwaliteit van het aanbod, niet aansluitend op de behoefte in de omgeving, een gebrek aan sportieve ruimte of onbekendheid van de bewoners met het aanbod.

We brengen dit in beeld door:

- De participatie in kaart te brengen via de Sportdeelname Index.
- Een sportomgevingsscan te maken om het aanbod, de sportieve ruimte

en de behoefte aan sport in het gebied te onderzoeken; hierbij betrekken we bestaande tools als de interactieve Beweegatlas van het programma Bewegende Stad.

- Een sportaanbiedersscan af te nemen om het bestaande aanbod en de kwaliteit daarvan in beeld te brengen en op grond hiervan ondersteuning te bieden.

Op grond van de uitkomsten van deze onderzoeken wordt samen met het betreffende stadsdeel een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd. We zorgen ervoor dat lokale ontwikkelingen en behoeften direct betrokken worden bij de ontwikkelingen vanuit het Strategisch Huisvestingsplan Sport 2020-2023. De stadsdelen die op dit punt de meeste aandacht vragen zijn Amsterdam Zuidoost, Noord en Nieuw-West. In deze stadsdelen maken we de verbinding met de plannen voor de Amsterdamse Ontwikkelbuurten. In de ontwikkelbuurten wordt de komende jaren onder meer de kwaliteit van woningen, leefomgeving en voorzieningen verbeterd. De mogelijkheid om te sporten en bewegen is hier een belangrijk onderdeel van.

- We stellen voor gebieden waar de sport en beweegdeelname achterblijft een plan van aanpak per stadsdeel op en voeren dit uit.

---

2. We stimuleren mensen tot zelfstandig, structureel sporten en bewegen

Sport en voldoende bewegen zijn essentiële onderdelen in het veilig en gezond opgroeien en de ontwikkeling van kinderen. Dit betekent minstens een uur per dag buitenspelen, lopend of met de fiets naar school, twee keer in de week gym en wekelijks sporten. Ook voor volwassenen is structureel sporten en bewegen belangrijk voor de gezondheid en het welbevinden. In een grote stad als Amsterdam is dit niet vanzelfsprekend, terwijl er een breed palet aan sport- en beweegmogelijkheden ligt. We laten Amsterdammers kennismaken met sport, hun talenten ontdekken en ontwikkelen en verkleinen de stap naar structureel sporten. We zorgen dat het aanbod goed vindbaar is en aansluit op de behoefte.

Kennismaken met sport

We laten kinderen en jongeren in het onderwijs kennis maken met verschillende sporten en bieden ze de kans om hun (sport)talent of behoefte te ontdekken en te ontwikkelen. Dat doen we omdat we via het onderwijs álle Amsterdamse kinderen en jongeren kunnen bereiken. In directe samenwerking met de gymleraar,

vakdocent Lichamelijke Oefening, worden diverse sporten tijdens de gymles gepromoot.

De (gekwalficeerde) gymleraar speelt voor kinderen hierin een cruciale rol; in een tijd dat kinderen en jongeren door veel zittende en inactieve vormen van (vrije)tijdsbesteding steeds minder bewegingsvaardig worden is de gymleraar bij uitstek de persoon die kan stimuleren tot meer sporten en bewegen en ervoor kan zorgen dat de bewegingsvaardigheid verbetert. We stimuleren en faciliteren de vakdocent om ook buiten de lesgebonden uren een rol te spelen in het doorgeleiden van leerlingen naar structureel sportaanbod. Dat doen we onder meer via de middelen van de Brede Regeling Combinatiefuncties en de VloA (Verordening lokaal onderwijsbeleid Amsterdam)

De Amsterdamse sportstimuleringsprogramma's:

- Sportstimulering 2 t/m 12 jaar
- Topscore voor het voortgezet onderwijs
- Sportstimulering Speciaal Onderwijs

De aanpak sportstimulering gaat uit van drie stappen en houdt in dat kinderen onder schooltijd - tijdens

de gymles - kennismaken met verschillende sporten en naschools een vervolg krijgen aangeboden. Dit gebeurt in directe afstemming met naschoolse activiteiten en bijvoorbeeld in het kader van Brede Talentontwikkeling (BTO). Als laatste stap in deze "drietrapsraket" worden kinderen toegeleid naar structureel sportaanbod in de buurt en krijgen daarbij, als ze daarvoor in aanmerking komen, financiële ondersteuning aangeboden via de Sportvergoeding Jeugd. Daarin werken Sport, Stadspas en het Jeugdfonds Sport nauw samen. Op die manier kunnen alle kinderen hun sporttalenten, op eigen niveau, tot verdere ontplooiing brengen bij gespecialiseerde aanbieders, ongeacht achtergrond of inkomen en opleiding van de ouders. De komende jaren wordt dit de uniforme aanpak achter alle sportstimuleringsprogramma's

Speciaal Onderwijs

In het Speciaal Onderwijs is echter maatwerk en inbreng van specialisten nodig. Omdat veel kinderen in het Speciaal Onderwijs met busjes van school naar huis worden gebracht bestaan er weinig mogelijkheden tot naschools aanbod. Daarom voeren we een pilot uit waarbij kinderen door een buddy begeleid worden in het vinden en het volhouden van naschools sportaanbod in hun eigen leefomgeving. Om structureel sporten voor deze kinderen mogelijk te maken komt er meer focus op ouderbetrokkenheid en wordt - na de kennismaking met sport op school - een betere verbinding gelegd met sportaanbod en activiteiten in de woonomgeving van de kinderen.

- We realiseren een meer uniforme aanpak voor de programma's PO

VO SO met daarin een grotere focus op ouderbetrokkenheid en betere verbinding met het sportaanbod in de directe woonomgeving van de kinderen/jongeren.

- We organiseren een pilot waarin kinderen in het Speciaal Onderwijs door een buddy begeleid worden bij het vinden van sportaanbod en het volhouden van sport in hun eigen leefomgeving.

Voorschool

Het patroon waarbinnen zich een gezonde of ongezonde leefstijl ontwikkelt begint al op heel jonge leeftijd. Daarom ontwikkelen we - in aansluiting op de Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht - een programma bewegingsstimulering voor de voorschool met veel aandacht voor motorische ontwikkeling en ouderbetrokkenheid. Verder wordt de komende jaren aangesloten op het landelijk Sportakkoord en de daaruit voortvloeiende initiatieven voor de doelgroep 0-4 jarigen.

- We realiseren een programma bewegingsstimulering voor de voorschool met extra aandacht voor motorische ontwikkeling en ouderbetrokkenheid, in samenwerking met aansluiting op de Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht.

MBO

De sportdeelname onder jongeren die een beroepsgerichte opleiding volgen blijft achter. De kortere opleidingsduur van het voorgezet onderwijs voor lagere niveaus veroorzaakt ook dat deze jongeren relatief weinig gymles krijgen. Hier liggen de noodzaak en de mogelijkheden een grote groep jongeren de kans te bieden om plezier aan sport te beleven, hun (sport)talent te ontdekken en aan een gezonde leefstijl te werken. We ontwikkelen daarom een nieuw programma Sportstimulering MBO en voegen dit toe aan de stimuleringsprogramma's die Amsterdam al heeft. Leerlingen worden er zelf actief bij betrokken. Onderdelen ervan zijn een activeringsaanpak voor inactieve leerlingen en werkervaringsplekken voor leerlingen binnen sportstimuleringstrajecten.

- We ontwikkelen een stimuleringsaanpak voor het MBO waarbij leerlingen actief worden betrokken en er stageplaatsen worden gecreëerd.

Wijk sport

Aansluitend op stimuleringsprogramma's via het onderwijs, kunnen kinderen en jongeren kennismaken met verschillende sporten via wijk sport; sportaanbod in woonbuurten en op pleinen, goed aansluitend bij de jongerencultuur in de buurt. Niet alle kinderen worden nu eenmaal lid van een sportaanbieder en voor sporten blijven ze dan aangewezen op sportaanbod in de wijk. Dit "klassieke" sportbuurtwerk blijft belangrijk hoewel dat in de stadsdelen verschillend wordt ingevuld; soms zelf en soms op contractbasis door commerciële partijen. De komende jaren verbeteren we de aansluiting tussen wijk sport en de programma's sportstimulering 2-12 jaar en Topscore, zodat op school wordt gedemonstreerd wat zich op straat afspeelt en kinderen in hun wijk de sport tegenkomen die ze op school hebben uitgeprobeerd. Daarnaast betrekken we verenigingen en sportaanbieders meer bij wijk sport, zodat aanbieders hun "tentakels" in de wijk krijgen en hun trainingen ook op de playgrounds en Cruyffcourts en in zaaltjes in de wijk en woonbuurten aanbieden. Als kinderen om de één of andere reden niet naar de vereniging kunnen, dan kan de vereniging wel naar de kinderen komen.

We zorgen voor:

- Een verbeterde aansluiting tussen wijk sport en de programma's sportstimulering.
- Een grotere betrokkenheid van sportaanbieders bij wijk sport, zodat aanbieders hun "tentakels" ook meer in de wijk krijgen.

Urban Sports en sport in de openbare ruimte

Vanaf hun veertiende jaar zeggen veel jongeren de verenigingssport vaarwel. Dat vraagt aan de ene kant om acties bij verenigingen om ze vast te houden, maar tegelijkertijd is er een trend in de sport op gang die erg goed aansluit bij jongeren. In Urban Sports is er een mix ontstaan van stromingen binnen muziek, dans, kunst en sport in de openbare ruimte die aanslaat, met sporten als BMX, skaten, streetsoccer en 3x3 basketball. Urban Sports is fysiek individueel op ieder niveau uit te voeren en goed inpasbaar in het leefpatroon van Amsterdamse jongeren. Dat patroon wordt - in de vrije tijd - voor de meeste jongeren nu eenmaal meer bepaald door WhatsApp en Snapchat dan door de wedstrijdkalender van een sportbond. Urban Sports krijgt de komende jaren een serieuze

Meer jongeren bewegen door Urban Sports

plaats in het Amsterdamse (sport) landschap. Het faciliteren van Urban Sports vraagt om een nieuwe aanpak binnen sportstimulering: aanpassingen in de openbare ruimte, passende programmering en het (laten) organiseren van uitdagende en aansprekende evenementen. Maar tegelijkertijd is het belangrijk de vrijheid en ongebondenheid intact te laten. Omdat het om relatief nieuwe ontwikkelingen gaat en de doelgroep van (jong)volwassenen niet gemakkelijk bereikbaar is, willen we hierin voldoende ruimte voor experimenten bieden.

- We stellen het actieplan Urban Sports en het plan Sport en Beweging in de openbare ruimte op.

Sportstimulering volwassenen

Gemiddeld gaat het goed met de sportdeelname van Amsterdammers. 70% van de Amsterdammers tussen de 5 en 80 jaar sport wekelijks. Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde van 67%. Van de vrouwen tussen de 5 en 80 jaar sport 68%. Ook dat is beter dan vrouwen in de rest van Nederland (65%)⁵.

Wat deze positieve cijfers echter niet zichtbaar maken zijn grote verschillen op het gebied van participatie tussen groepen en gebieden. De groep die het minst goed participeert bij sport bestaat voornamelijk uit de groep kwetsbare Amsterdammers, vaak met een lagere sociaaleconomische status. Specifieke acties die we op de groepen volwassenen richten zijn opgenomen in de hoofdstukken "Alle Amsterdammers kunnen sporten en bewegen" en "We

---

geven een steuntje in de rug aan wie dat nodig heeft". Daarnaast maken we op grond van de Sportdeelname Index gebiedsanalyses en samen met de stadsdelen plannen op maat als de participatie achterblijft (zie hiervoor pagina 13; Voldoende en divers ruimtelijk aanbod) voor zowel kinderen als voor volwassenen.

Voor alle Amsterdammers verbeteren we de informatievoorziening via het Sportpunt Amsterdam en zorgen we er met voldoende kwalitatief goede sportaccommodaties voor dat iedereen die wil sporten ook kan sporten. Voor de Amsterdammer die op eigen houtje sport kan regelen en dit kan betalen is dit voldoende en worden er geen aparte programma's sportstimulering georganiseerd. Daardoor kunnen we middelen vrijmaken voor kwetsbare Amsterdammers die de stimulans tot sporten en bewegen hard nodig hebben.

- We verbeteren de vindbaarheid van het sport- en beweegaanbod via het Sportpunt Amsterdam.

Topsport als impuls voor sportstimulering

Topsport heeft naast haar intrinsieke waarde ook een grote inspirerende waarde voor onze samenleving. Het

draagt bij aan het geluk en de kwaliteit van leven van de meeste Nederlanders. Mensen voelen zich gelukkiger als ze zich onderdeel voelen van 'iets groters' en als ze 'kippenvelmomenten' ervaren. De inspirerende en de instrumentele waarde van topsport willen we de komende jaren vergroten. We willen de kracht van topsport op het gebied van onder andere sportstimulering benutten. De mooie evenementen in de stad moeten mensen blijven activeren en inspireren. Dit sluit aan op de Agenda Topsport en evenementen en past binnen de uitgangspunten van het Landelijk beleid, hoofdstuk 6 van het Sport-akkoord.

Topsport is een inspiratiebron voor breedtesport en tegelijkertijd is breedtesport onmisbaar voor topsport. Door een stevige basis te leggen die inclusief is en waar iedereen toegang tot heeft, worden talenten ontdekt en gestimuleerd om zich te kunnen ontwikkelen tot topsporters.

We grijpen de topsportevenementen in Amsterdam aan om Amsterdammers die nog te weinig sporten en bewegen op een laagdrempelige, vrijblijvende en feestelijke wijze kennis te laten maken en te laten genieten van zelf sporten en bewegen. Soms breed ingestoken, soms juist uitgaand van de specifieke uitstraling van de sport. Zo waren bijvoorbeeld de side events

rond de Wereldkampioenschappen 3x3 basketball in 2019 nadrukkelijk gericht op jongeren, aanhakend bij de trend van Urban Sports. We kijken voor de side events dan ook breder dan enkel de tak van sport die tijdens het evenement centraal staat en proberen daar ook Amsterdamse topsporters en talenten bij te betrekken.

De komende jaren zullen circa vier topsportevenementen per jaar worden aangegrepen om met extra inzet vanuit de gemeente meerwaarde te creëren voor die gebieden en groepen die achterblijven als het gaat om sportdeelname. Met daarin in ieder geval een internationaal aansprekend topsportevenement in de categorie WK, EK of worldcup en bij voorkeur in een Olympische sport. In het wervingstraject van topsportevenementen wordt rekening gehouden met spreiding over de stad en over de takken van sport. Hiermee houden we het programma voor de doelgroepen die achterblijven bereikbaar, interessant en vernieuwend.

Om het ook voor Amsterdammers die nooit de kans hebben een topwedstrijd bij te wonen mogelijk te maken topsport live mee te maken, gaan we ons inspannen een aantal vrijkaartjes te regelen.

We realiseren:

- Side events voor de komende topsportevenementen, die nadrukkelijk gericht zijn op gebieden en groepen die achterblijven in sportdeelname.
- Dat een aantal Amsterdammers dat in armoede leeft in aanmerking kan komen voor een vrijkaartje van een topsportevenement.

Ontwikkeling van Amsterdams sporttalent

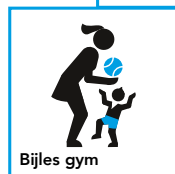
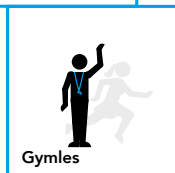
Een aantal jonge Amsterdammers droomt van een carrière als topsporter, geïnspireerd door de prestaties van grote sporthelden, of door één van de grote internationale evenementen in Amsterdam. Soms blijft het een droom die langzaam vervaagt, soms is het een realistische droom. Amsterdam herbergt veel (top) sporttalenten. Hen willen wij graag helpen hun ambities te verzilveren. Daarvoor is een structuur nodig die begint met talentidentificatie, zich voorzet in talentontwikkeling en die toeleidt naar topsport. Hier ligt een taak voor sportbonden en sportaanbieders, maar de gemeente Amsterdam kan voorzien in belangrijke randvoorwaarden door belemmeringen weg te nemen in de eerste fase van talentontwikkeling. Voor latere leeftijdsfasen geldt dat NOC*NSF talentcriteria heeft geformuleerd, vastgelegd in verschillende niveaus van status. Bij die statussen horen verschillende ondersteuningspakketten. De statusindeling van NOC*NSF is gericht op de kans die een sporter heeft om door te dringen tot resp. de top 16 of top 8 van WK, EK of vergelijkbare niveaus.

Voor jongere sporters gelden deze statussen echter niet. In de komende jaren gaan we - met bonden en sportaanbieders en topsportverenigingen - werken aan een structuur die talenten de kans biedt uiteindelijk te voldoen aan een NOC*NSF-status. Binnen de gemeentelijke programma's kunnen de echte talenten herkend en gestimuleerd worden zich verder te ontwikkelen binnen de sport. Daarbij waken we tegelijkertijd voor vroegselectie en ouders of begeleiders die hun kind te vroeg of onterecht een grote toekomst toedichten en het spel en het plezier van hun sportende kind tekort doen. Daarnaast gaan we een aantal verenigingen ondersteunen die jongeren begeleiden in het bereiken van hun topsportambities en werken we een sporttalentenfonds uit voor jonge Amsterdamse sporters waarin het (lokale) bedrijfsleven een plaats heeft. Het gaat daarbij om een (beperkte) vergoeding van kosten die talentontwikkeling met zich meebrengt, maar ook om ondersteuning bij vervoer naar wedstrijden en bijvoorbeeld mentorschap, als ouders door omstandigheden zelf de begeleiding niet kunnen opbrengen. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar de groep talentvolle jeugdsporters die leeft op of onder het bestaansminimum.

- We realiseren een programma voor talentherkenning en ontwikkeling, dat ook een plaats krijgt binnen gemeentelijke programma's en een talentenfonds. Daarnaast ondersteunen we een enkele sportverenigingen die jongeren de kans bieden hun topsportambities te realiseren.

Bewegen

Het gaat in deze agenda niet alleen om sport. Een belangrijk doel is ook: meer bewegen. Amsterdammers, en zeker Amsterdamse kinderen, bewegen te weinig en dit heeft gevolgen voor de gezondheid. Het stimuleren van structurele lichaamsbeweging bij mensen die onvoldoende bewegen is een belangrijk onderdeel van het verkleinen van gezondheidsverschillen in de stad en daarmee één van de belangrijke doelstellingen van de gemeente Amsterdam. Hierin werken we nauw samen in de Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht, met onder andere de GGD en WPI. Actief sporten speelt een belangrijke rol, maar is slechts één onderdeel van gezond beweeggedrag, naast bijvoorbeeld actief woon/werken woon/schoolverkeer, gymles, wandelen, dansen, buitenspelen. De komende jaren zorgen we

Meer bewegen kinderen: gezonde leefstijl

---

ervoor dat lichaamsbeweging als onderdeel van een gezonde leefstijl voldoende aandacht krijgt bij onze stimuleringsactiviteiten. Het betekent activiteiten gericht op buitenspelen, het stimuleren van fietsen en alles dat bijdraagt tot meer recreatief bewegen. Evenals bij de uitvoering van Urban Sports ligt hier een directe relatie met de inrichting van de openbare ruimte, daar worden de mogelijkheden bepaald.

- We ontwikkelen naast sport-stimuleringsactiviteiten activiteiten gericht op bewegingsstimulering
- We ontwikkelen het actieplan Sport en Bewegen in de openbare ruimte

Sportzomerkampen

Sportzomerkampen zijn voor kinderen een plezierige manier om (een deel van) hun vakantie door te brengen. Het is leuk en zowel goed voor de gezondheid als voor de sociale ontwikkeling. Ze ontmoeten veel andere kinderen, proberen nieuwe sporten uit of bekwamen zich juist in een sport. In Amsterdam wordt een groot aantal sportzomerkampen aangeboden. Het merendeel is echter duur en daardoor voor veel Amsterdamse kinderen niet bereikbaar. Dat is jammer want zo wordt er een kans gemist dat kinderen uit verschillende lagen van de Amsterdamse bevolking elkaar ontmoeten en samen plezier beleven.

De komende jaren bekijken we met de stadsdelen of we of het gemeentelijke sportaanbod in de vakanties, de Sport- en Funtoer en stadsdeelactiviteiten, moeten aanpassen aan de veranderende vraag tijdens de vakanties. We gaan met aanbieders van sportzomerkampen in gesprek en kijken of het mogelijk is om kinderen uit lage-inkomensgezinnen een vergoeding vanuit de Stadspas te bieden. Daarnaast doen we een aantal pilots met een sportzomerkamp, waarbij de gemeente (sportbuurtwerk) samenwerkt met een sportvereniging/ aanbieder.

- We maken sportkampen bereikbaar voor een bredere groep kinderen uit de Amsterdamse samenleving.

Diplomazwemmen

We willen niet alleen dat kinderen sporten en bewegen, we willen ook dat alle Amsterdamse kinderen een zwemdiploma hebben. Zwemmen is niet alleen leuk; in een stad als Amsterdam met veel water is zwemmen ook essentieel voor de veiligheid. Kinderen met een zwemdiploma kunnen ook meedoen aan veel meer beweegactiviteiten, zoals zwemfeestjes, zwemmen in de zomer en lid worden van één van vele leuke zwemsporten in Amsterdam. Maar daarvoor is minimaal een diploma A vereist.

Het is de ambitie dat 95% van de kinderen die in groep 8 de basisschool verlaat, in het bezit is van een zwemdiploma. Op dit moment wordt dat niet gehaald (circa. 93%). In Noord, Nieuw-West en Zuidoost is het diplomabezit lager.

Mede dankzij het schoolzwemmen komen (bijna) alle Amsterdamse kinderen in ieder geval in één periode in hun leven regelmatig in een zwembad. Het aantal kinderen dat lid wordt van een zwemvereniging is echter beperkt. Daar willen we verandering in brengen, door het verbeteren van de kwaliteit van de zwemlessen en het versterken van de verbinding schoolzwemmen –

naschools aanbod – verenigingsport. De aanpak diplomazwemmen is als volgt georganiseerd:

- Ouders zijn verantwoordelijk voor het leren zwemmen van hun kind(eren).
- De gemeente biedt aan ouders die geen geld hebben om zwemlessen te betalen financiële ondersteuning via Stadspas of het Jeugdfonds Sport.
- Aanvullend daarop biedt de gemeente aan scholen de mogelijkheid mee te doen aan het schoolzwemmen.
- Aan kinderen die na afloop van het schoolzwemmen nog geen diploma hebben wordt een gratis vangnet van het schoolzwemmen aangeboden: inhaalcursussen na schooltijd en in schoolvakanties.

Ondanks dit uitgebreide pakket halen onvoldoende kinderen hun zwemdiploma. Het zijn vooral de kinderen in sociaaleconomisch zwakkere omstandigheden die hun diploma niet halen. Omdat dit ook de kinderen zijn die op school aandacht en steun nodig hebben, zet dit de scholen onder druk. Het schoolzwemmen vindt plaats onder lestijd en die tijd hebben de scholen hard nodig om juist bij deze groep achterstanden te voorkomen.

De reden dat (te) veel kinderen hun diploma niet halen is dat ze

---

voorafgaand aan het schoolzwemmen te weinig met zwemwater in aanraking zijn geweest. We voeren daarom een campagne uit die erop gericht is ouders van kinderen tussen de 4 en 7 jaar voor te lichten over het belang van watergewinning en zwemlessen. Om ervoor te zorgen dat meer kinderen, die opgroeien in een huishouden dat moet rondkomen van een inkomen van 120% van het sociaal minimum of minder, voorafgaand aan het schoolzwemmen op zwemles gaan, breiden we in samenwerking met WPI de financiële ondersteuning voor zwemles uit via het arrangement diplomazwemmen.

We realiseren:

- Een campagne gericht op ouders van kinderen tussen de 4 en 7 jaar over het belang van watergewinning en zwemlessen.
- Een goede kwaliteit van de zwemlessen en een verbeterde verbinding schoolzwemmen – naschools aanbod – vereniging(zwem)sport.
- Financiële ondersteuning voor zwemlessen voor kinderen die leven in een huishouden met een besteedbaar inkomen van 120% van het sociaal minimum of minder.

---

3. We geven een steuntje in de rug voor wie dat nodig heeft

Ondanks een uitgebreid en passend sport- en beweegaanbod is er in Amsterdam een aantal groepen mensen waarvoor sport en beweeg-activiteiten niet vanzelfsprekend is, maar voor wie dat juist een grote meerwaarde kan hebben. Die hebben een steuntje in de rug nodig. Het gaat daarbij om uiteenlopende "zorggroepen", zoals vluchtelingen, mensen met een beperking of met een chronische ziekte. Ook voor ouderen, mensen die langdurig werkloos zijn of die (dreigen te) vereenzamen is samen bewegen belangrijk, maar is het soms een te grote stap om zich op eigen houtje bij beweeg-activiteiten aan te sluiten. Daarnaast zijn er kinderen die bijvoorbeeld door overgewicht, obesitas, problemen met hun motorische ontwikkeling of gedragsproblemen, niet kunnen aansluiten bij sport en spel van leeftijdsgenoten.

Sport als middel; Sport als preventie

Sport in dienst van zorg, participatie of openbare orde. Dit zijn vormen van "sport als middel", waarbij sport ingezet wordt bij een interventie met een ander doel dan sporten of bewegen op zich. Sport wordt preventief op verschillende terreinen ingezet; bij het voorkomen of bestrijden van overgewicht, eenzaamheid, ongezonde leefstijl, bij het afglijden naar crimineel gedrag en bij integratie. Sport wordt met succes ingezet bij verschillende gezondheids- en jeugdzorginterventies. Door vaardigheden als zelf-beheersing, omgaan met winst

Sport als preventie

---

en verlies, samenwerking en verantwoordelijkheid leren nemen voor elkaar. Maar ook door gezondheidsvaardigheden die je via sport traint kunnen jeugdzorg-interventies uit sportactiviteiten bestaan.

Dit zijn geen specifieke sportdoelen. Daarom worden deze trajecten die uitgaan van de maatschappelijke kracht van sport integraal uitgevoerd met andere directies en partners in het veld. Het gaat hierbij vaak om doelen die aansluiten bij de integrale ontwikkeling van het sociaal domein en de sociale basis. (zie pagina 60, Sociale Basis)

2 tot 12 jaar: Jump-in

De strijd tegen overgewicht en obesitas vraagt om een niet aflatende inzet. Jump-in is het Amsterdamse programma dat scholen helpt om gezonde voeding en beweging en sport op hun school goed vorm te geven. Jump-in wordt uitgevoerd in het kader van de Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht, in nauwe samenwerking tussen de GGD en Sport. Het programma biedt scholen voor primair onderwijs, zowel regulier als speciaal, een leidraad om een gezonde leefstijl voor hun leerlingen te realiseren.

Jump-in is in 1999 opgezet als project en de afgelopen tijd doorontwikkeld. De komende jaren wordt de projectfase beëindigd en worden de vaste programmaonderdelen ondergebracht in de lijnorganisaties van GGD en Sport en Bos, uiteraard in directe samenhang met elkaar. Componenten van Jump-in worden onderdeel van de Gezonde School-aanpak.

- Jump-in wordt onderdeel van de Gezonde School-aanpak

4 tot 12 jaar: Kinderen met motorische problematiek

Het aantal kinderen in Amsterdam dat voldoet aan de Nederlandse Bewegrichtlijn is te laag. Zoals bekend zijn de gevolgen van te weinig bewegen en te veel (ongezonde) voeding overgewicht en obesitas. Door inactiviteit ontstaan er bovendien problemen met de motorische ontwikkeling van kinderen. Daardoor komen kinderen bij sport en spel niet goed mee en hebben ze minder plezier in beweging. Ze vallen eerder uit bij sport en haken af bij buitenspelen. Zo ontstaat er een vicieuze cirkel: minder bewegen, minder bewegingsvaardigheid en een grotere motorische achterstand. We willen die vicieuze cirkel doorbreken door Motorische Remedial Teaching

op elke basisschool mogelijk te maken. Het programma Motorische Remedial Teaching bestaat uit een scan op motorische ontwikkeling van kinderen, lessen Motorische Remedial Teaching en een structuur voor doorverwijzing van zorgleerlingen.

- In samenwerking tussen sport en onderwijs implementeren we een programma Motorische Remedial Teaching op Amsterdamse scholen (PO).

12 tot 17 jaar: Topscore Fit

Topscore Fit wordt ingezet om overgewicht en inactiviteit van jongeren in het Voortgezet Onderwijs (vooral VMBO) tegen te gaan. Een aantal inactieve jongeren voelt zich niet gemotiveerd om te sporten en bewegen. Ze weten daarnaast niet goed wat ze moeten doen om in beweging te komen en hebben vaak ook geen mensen of vrienden om zich heen die hen tot bewegen aanzetten. Topscore Fit bereikt deze jongeren met gerichte beweegactiviteiten. De samenwerking tussen Topscore Fit en de GGD wordt geïntensiveerd, ook in relatie met de invoering van de gezonde school. De komende jaren gaat Topscore Fit meer verbinding maken met de leefwereld van jongeren buiten de school, onder andere door meer aandacht voor Urban Sports

- Het programma Topscore wordt ook buiten de schoolmuren uitgevoerd en er komt extra aandacht voor Urban Sports binnen de sportstimulering.

Sport- en beweegaanbod kwetsbare jeugd

Sociaal kwetsbare jeugd verdient extra steun. Dit zijn jongeren die op sociaal gebied problemen hebben door uiteenlopende oorzaken en omstandigheden zoals problemen thuis, autisme, gedragsproblemen of een lichte verstandelijke beperking. Vaak gaat het om een combinatie van problemen. Deze jongeren komen veelal in een vicieuze cirkel terecht: problemen in het dagelijks functioneren leiden tot negatieve reacties van de omgeving, die weer leiden tot problemen in het dagelijks functioneren. Zij hebben daarom baat bij het ontdekken en ontwikkelen van hun vaardigheden, het leggen van sociale contacten en het opbouwen van nieuwe positieve ervaringen. Sporten en bewegen kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Uit een recente studie blijkt dat kwetsbare jongeren die sporten meer pro-sociaal gedrag vertonen (bijv. vrienden helpen) dan niet-sportende kwetsbare jongeren, beter presteren op school, zich gezonder voelen, een hoger

welzijn hebben en beter omgaan met problemen en tegenslagen. Het zijn belangrijke redenen om voor deze jongeren sport mogelijk te maken. Het helpt afglijden voorkomen en de toekomstperspectieven van deze jongeren te verbeteren.

De sportaanbieder moet echter wel in staat zijn de juiste begeleiding te bieden. De samenwerking tussen jeugdhulp- en sportorganisaties is essentieel. De inzet van sportcoaches binnen de jeugdzorg voor de toeleiding naar en begeleiding bij passend sportaanbod is succesvol. We willen dit verder uitbreiden. Om deelname bij regulier sportaanbod mogelijk te maken is het belangrijk dat sporttrainers worden voorgelicht hoe ze met deze jongeren om moeten gaan. Sportaanbieders die te maken hebben met relatief veel kwetsbare jongeren of met incidenten binnen de vereniging kunnen steun krijgen van sportpedagogen. Daarnaast komt er een vraagbaak voor sportaanbieders als onderdeel van een het programma Veilig, Inclusief en Pedagogisch (zie pagina 19).

Omdat niet al deze jongeren in beeld zijn van onderwijs en zorg, verstevigen we de samenwerking met jongerenwerk en wijk sport van de stadsdelen. Het lokale (sport) buurtwerk heeft deze jongeren meestal goed in beeld. Om kwetsbare jongeren beter te

---

ondersteunen bij sport en beweeg-activiteiten gaan we:

- De inzet van sportcoaches voor toeleiding en begeleiding van kwetsbare jongeren bij sport verbeteren en uitbreiden.
- Een (cursus)aanbod realiseren met informatie voor trainers gericht op het begeleiden van kwetsbare jongeren.
- De sportpedagoog inzetten voor aanbieders die kampen met een doelgroep met ernstige gedragsproblematiek of (gewelds)incidenten bij hun aanbod.
- De samenwerking tussen jongerenwerk en wijk sport verbeteren.

Sport- en beweegaanbod voor vluchtelingen

Ons streven is dat iedere vluchteling die een status krijgt en zich in Amsterdam vestigt, volledig integreert in de samenleving. Dat blijkt in de praktijk een hele opgave. Vluchtelingen die de taal niet machtig zijn, uit een andere cultuur komen en hier soms getraumatiseerd zijn aangekomen, hebben tijd nodig om te wennen, te herstellen en een nieuw leven op te bouwen. Sporten en bewegen levert hier op een plezierige manier een belangrijke bijdrage aan. Sport is universeel, een onderdeel van

Interview

Rosario en Virgil

Sport op Amsterdamse pleinen

Rosario en Virgil geven sporttrainingen op verschillende pleinen in Amsterdam-Oost, waaronder op het Steve BikoPlein, het Dapperplein en het pleintje aan de Tugelaweg. Daarnaast begeleiden ze sportprojecten op scholen in stadsdeel Oost.

Virgil: "Het is dankbaar werk. Nu is het koud en zijn er wat minder kinderen en jongeren, maar ze komen altijd. Als het wat warmer is, wordt het echt druk". Rosario: "We werken met een brede groep; jongens én meisjes, van verschillende leeftijden. Ze zijn ook heel verschillend in hun gedrag. Met veel van hen gaat het goed, maar over sommige jongeren maken we ons echt zorgen. Ze hangen op straat, ze spijbelen en sommigen hebben niemand die echt naar hen luistert of iemand die als het nodig is bijstuurt." Virgil: "Juist bij deze groep zie je hoe belangrijk sport is. Door sport leren ze hun agressie te regelen, ze doen sociale vaardigheden op en het is nog gezond ook. Het is mooi als wij als een

sportief rolmodel de jongeren kunnen helpen de juiste keuze te maken."

Rosario en Virgil wéten waar ze het over hebben. Het ging bij hen ook niet van een leien dakje en niet eens zo heel lang geleden hingen ze zelf op straat rond. Je kunt ze met recht ervaringsdeskundige noemen. Rosario: "Als kind was ik veel op straat, weinig thuis - eigenlijk was ik te vrij - en veel met vrienden op stap. Langzaam schuif je dan in de verkeerde richting en maak je foute keuzes, echt foute keuzes. En die hebben consequenties."

Eigenlijk wil hij het daar niet uitgebreid over hebben, zegt ie vriendelijk.

Om dan te vervolgen: "Je denkt op een gegeven moment wel: dit moet anders. Dat heeft mij geholpen de juiste keuzes te maken. Het motiveert me ook in wat wij nu doen. Het is veel sport en actie aanbieden, goed luisteren en praten en soms streng zijn. Je moet ook grenzen stellen. Maar het helpt. Dit blijf ik de rest van mijn leven doen!"

Virgil ziet om zich heen gebeuren wat hemzelf overkwam. Het probleem is dat er niemand is om te helpen en richting te geven. Hij formuleert voorzichtig: "Bij mij kwam school op een zijspoor, het voetballen liep minder en er was niemand in de buurt die echt betrokken was. Niets ten nadele van mijn moeder; zij stond er alleen voor. Uiteindelijk kom je overdag je bed niet meer uit en doe je 's avonds rare dingen."

Virgil is van plan dit werk verder uit te bouwen. "Ik wil sport inzetten als middel om jongeren te ondersteunen, onder andere bij agressieregulatie en door het trainen van sociale vaardigheden. Maar ook op gebied van gezondheid, zoals het tegengaan van obesitas. Ik heb met dit doel een eigen bedrijf opgezet."

Een groepje kinderen steekt de straat over en loopt op Rosario en Virgil af. De kinderen geven keurig een hand: "Dag meester!." Die willen weten hoe het op school gaat. Wat ze leuk vinden op school. "Goed," is het antwoord. "En gym is het leukste vak."

Virgil: "Ik heb een boodschap voor de gemeenteraad. Het is zo belangrijk als jongeren op een belangrijk moment in hun leven een duwtje in de goede richting krijgen. Ik zeg dat echt uit eigen ervaring. We moeten meer van dit soort projecten opzetten."

---

alle culturen en Amsterdam heeft een goed ontwikkelde sportinfrastructuur. Amsterdammers zijn bovendien - met 167 verschillende nationaliteiten - gewend aan mensen met andere achtergronden.

We zetten het sportprogramma op het AZC voort. We gaan het aantal woonlocaties waar sport wordt aangeboden uitbreiden en we gaan het accent leggen op het bereiken van specifieke groepen (zoals Eritrese vrouwen) en op doorstroming naar reguliere sportaanbieders. Omdat het grootste deel van de groep vluchtelingen niet in woonlocaties woont, maar verspreid over de stad, zorgen we voor een directe verbinding tussen de begeleidende klantmanagers, het sportaanbod en de gebieden.

In het sport- en beweegprogramma voor vluchtelingen hebben zowel fietslessen als zwemlessen een plaats. Fietsen omdat dit de mobiliteit en zelfstandigheid vergroot en zwemmen omdat het in Amsterdam, met veel water, in het kader van veiligheid erg belangrijk is om te kunnen zwemmen. Statushouders krijgen een aanbod voor een cursus tot sportleider. Er wordt statushouders aangeboden actief te zijn bij de EK 2020, zowel via vrijwilligerswerk als met betaalde arbeid.

- We zetten het sportprogramma op het AZC voort.
- Het aantal woonlocaties waar sport wordt aangeboden breiden we uit.
- Er komt een aparte aanpak gericht op (Eritrese) vrouwen voor toeleiding naar sport en beweegactiviteiten.

- De relatie tussen klantmanagers en sport, gericht op directe doorverwijzing van vluchtelingen naar sport, wordt versterkt.

Sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking

In Amsterdam streven we naar zowel voldoende en gevarieerd als goed toegankelijk sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking. In 2016 is door het Rijk het VN-verdrag voor mensen met een beperking ondertekend. Het doel ervan is dat alle mensen, ook met een beperking, op eenzelfde wijze kunnen deelnemen aan de samenleving. Gebaseerd op de landelijke normen onderscheiden we volgende subgroepen. Mensen met een:

- visuele beperking: blind of slechtziend
- auditieve beperking: doof of slechthorend
- verstandelijke beperking
- lichamelijke/motorische beperking
- psychische aandoening: gedragsstoornis of autisme
- chronische ziekte

Naast deze groepen zijn er mensen die qua sportdeelname achterblijven zonder dat de beperking nadrukkelijk in beeld is als beperkende factor. Ze

haken sneller af en hebben vaak extra uitleg nodig. Dit zijn bijvoorbeeld mensen met een licht verstandelijke beperking, lichte psychische aandoening, dak- en thuislozen (zonder psychische aandoening), mensen met overgewicht of met een chronische aandoening (zoals HIV, epilepsie, diabetes). Deze laatste groepen vallen binnen de sport als onderdeel van de Sociale Basis (zie pagina 60).

In het creëren van sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking is er een grote overlap met zorg, revalidatie en participatie. Toeleiding van mensen met een beperking naar sport gebeurt daarom in directe afstemming met partners in onderwijs, zorg, revalidatie, wijkteams en maatschappelijke buurtorganisaties en steeds vaker vanuit initiatieven vanuit de Sociale Basis.

Om het sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking te verbeteren, creëren we een hechtere netwerkorganisatie met de belangrijkste ketenpartners. Dit zijn zowel partners op gebied van de "vindplaats en toeleiding" als partners met aanbod, of met kennis en expertise. Nauwere samenwerking moet het aangepast aanbod beter vindbaar en de vraag beter zichtbaar maken voor de doelgroep. We werken met onze partners binnen het sociaal

---

domein aan de randvoorwaarden om deze groep in staat te stellen te gaan bewegen. Het gaat daarbij om bereikbaarheid en toegankelijkheid van sportaccommodaties en om het gebruik kunnen maken van specifieke voorzieningen zoals hulpmiddelen en extra begeleiding. We gaan met WMO aan tafel om de vergoeding voor sporthulpmiddelen te verbeteren. Daarbij blijven we reguliere sportaanbieders stimuleren om ruimte te bieden aan mensen met een beperking door middel van voorlichting en stimuleringsregelingen, zodat sporters met een beperking waar mogelijk samen met sporters zonder beperking kunnen sporten.

- We zetten een hechtere netwerkorganisatie gehandicaptensport op, met de belangrijkste ketenpartners, om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen en de vindbaarheid van aangepast aanbod te verbeteren.
- Met partners binnen het sociaal domein zoals de WMO en Zorg, verbeteren we de randvoorwaarden om te gaan sporten voor mensen met een beperking op het gebied van toegankelijkheid van accommodaties en beschikbaarheid van sportvoorzieningen zoals sportrolstoelen.

Activerende Leefstijl Interventies

In Amsterdam leeft een grote groep mensen die kampt met verschillende (gezondheids)problemen. Vaak is er sprake van multiproblematiek. Omdat de problematiek voortkomt uit een mix van sociale, psychische en fysieke problemen is er gezocht naar een mix van interventies, gericht op het doorbreken van (situationeel) isolement, een gezondere leefstijl door middel van laagdrempelig beweeg-aanbod, verbetering van participatie, verbeteren van integratie, meer cohesie en zelfredzaamheid in de wijk.

Vanuit deze mix is het project Activerende Leefstijl Interventies (ALI) opgebouwd. Het project is in de stadsdelen Oost, Noord en Nieuw-West uitgevoerd. Het doel is om mensen tot structureel sporten en bewegen te brengen en te houden. Het project wordt uitgevoerd door Sport en Bos, GGD, de Eerste lijn Amsterdam en WPI. Een derde van de deelnemers aan ALI wordt rechtstreeks doorverwezen door de klantmanagers van WPI, daarnaast is de eerstelijnszorg, zoals huisartsen en diëtisten, een belangrijke verwijzer. De resultaten tonen een positief beeld en wijzen op duurzame deelname. Knelpunt is het feit dat de deelnemers na afloop van het project vaak geen

middelen hebben om de kosten voor structureel sporten zelf op te brengen, zowel voor contributie als voor materiaal. Een oplossing wordt gezocht om de groep minima hierbij financieel te ondersteunen.

Activerende Leefstijl Interventies wordt geïntegreerd in het project Welzijn Op Recept (WOR). Hierdoor ontstaat er een overzichtelijk aanbod dat een plaats krijgt in de Sociale Basis, en dat beschikbaar is voor de stadsdelen.

- Activerende Leefstijl Interventies wordt geïntegreerd in het project Welzijn Op Recept en onderdeel van de Sociale Basis en daarmee beschikbaar voor de stadsdelen .

Sport- en beweegaanbod voor ouderen

Sporten en bewegen is voor ouderen extra belangrijk. Met beweegactiviteiten wordt tegelijk aan twee belangrijke doelen gewerkt: mensen blijven langer fit en het voorkomt vereenzaming.

Binnen de brede groep senioren leeft in Amsterdam een groep kwetsbare ouderen, in toenemende mate eenzaam, soms levend in armoede. In de pilot met het Seniorensportfonds in Amsterdam Zuidoost is gebleken dat een sportvergoeding aan ouderen

die leven onder 120% van het wettelijk sociaal minimum een positief effect heeft op hun participatie. Daarom willen we het Seniorensportfonds breed invoeren.

Voor veel ouderen is een gevoel van onzekerheid en kwetsbaarheid een reden om niet te gaan sporten of meer te bewegen. Het koppelen van (tijdelijke) begeleiding vanuit zorg, zoals begeleiding door fysiotherapeut, verlaagt de drempel aanzienlijk.

Naast de kwetsbare ouderen is er natuurlijk ook een grote groep vitale oudere Amsterdammers, die graag gezond oud willen worden, met behoud van een hoge kwaliteit van leven. Deze mensen kunnen het aanbod zelf betalen en hebben op dat punt weinig ondersteuning nodig. Er moet echter wel voldoende aanbod voor deze groep zijn. We gaan daarom sportaanbieders stimuleren, door middel van voorlichting en een stimuleringsregeling om meer aanbod te creëren voor senioren. Omdat veel senioren minder mobiel zijn is een goed gespreid buurtaanbod van groot belang.

- Het Seniorensportfonds wordt ingevoerd in meer stadsdelen (pagina 11).
- We breiden het sport- en beweegaanbod voor senioren in overleg met sport- en beweegaanbieders uit.

Interview

Koksal Gosen

Activerende Leefstijlinterventies

Koksal Gosen zit uit te blazen bij een kop koffie. Hij heeft er net een stevige wandeling opzitten. Sinds een jaar sport en beweegt hij veel. Op dinsdag loopt hij met een wandelgroep, op donderdag gaat hij zwemmen in het Sportfondsenbad Oost en op vrijdag doet hij aan fitness. Koksal is één van de deelnemers van het project met een onmogelijke naam voor mensen die niet in Nederland geboren zijn, zoals hij: Activerende Leefstijlinterventies.

“Sporten moet voor mijn gezondheid. Ik heb diabetes en ik was veel te zwaar. Ik woog eerst 94 en nu 88 kilo.” Het gaat tegenwoordig redelijk goed, maar Koksal heeft ook andere tijden gekend. “Ik ben in 1988 vanuit Turkije naar Nederland gekomen, waar ik bij een bloemenveiling in Aalsmeer kwam te werken. In 2006 ging het bedrijf failliet en was er geen werk meer. Ik heb toen bij wel honderd bedrijven gesolliciteerd, maar ik was over de veertig, te oud vond men.”

Geen werk en overal worden afgewezen had gevolgen. Koksal werd depressief. “Het ging steeds minder goed. Ik ben gescheiden en heb meer dan een jaar op straat geslapen. Ik had dus veel stress en kreeg een flinke depressie. Drie keer ben ik in die tijd in het ziekenhuis opgenomen geweest.”

Door i-psy (gespecialiseerd in interculturele psychiatrie) kwam hij er weer een beetje bovenop. “In

2011 heb ik mijn inburgeringsexamen gehaald. Maar ik werd te dik en kreeg diabetes. Het leven is zwaar. Ik doe alles in mijn eentje; boodschappen, koken. Ik maak wel prei en spinazie en andere gezonde dingen, maar alles alleen. Ik ga niet meer naar Turkije. Ik ken er niemand meer en mijn ouders zijn overleden.”

Met de klantmanager van WPI heeft Koksal geen contact. “Ik heb een uitkering, maar dat is niet veel. Gezond eten kopen is te duur.” Door de huisarts kwam hij bij de Activerende Leefstijlinterventies terecht. “Het is er gezellig. We sporten maar drinken ook samen koffie en praten met elkaar. Lara, onze beweegcoach vanuit de gemeente, is erg aardig en helpt goed. Ze loopt altijd met ons mee.”

In Amsterdam leeft een groep mensen die kampt met verschillende (gezondheids) problemen. Vaak is er sprake van problematiek in een mix van sociale, psychische en fysieke problemen. Voor deze groep is het programma Activerende Leefstijlinterventies (ALI) ontwikkeld, dat wordt uitgevoerd in samenwerking tussen Sport, Zorg, Armoede (WPI) en de Eerste lijn Amsterdam en stadsdelen. Huisartsen en klantmanagers van WPI verwijzen mensen door naar ALI. De resultaten laten positieve resultaten zien. Vanaf 2020 wordt ALI onderdeel van de sociale basis, in combinatie met Welzijn Op Recept.

Maatschappelijk betrokken sportverenigingen

Een relatief nieuw concept in Amsterdam is dat van de maatschappelijk betrokken sportvereniging. Het project "De Maatschappelijk Betrokken Sportvereniging" is ontwikkeld vanuit een initiatiefvoorstel van de gemeenteraad. In de afgelopen jaren is dit project in pilotvorm uitgevoerd. In "De Maatschappelijk Betrokken Sportvereniging" worden sportverenigingen ondersteund om het maatschappelijk rendement van de sportparken en verenigingsgebouwen/sportkantines, vooral overdag, te vergroten. Dat blijkt ook een bijdrage te leveren aan het verlichten van maatschappelijke vraagstukken als re-integratie, kwetsbare ouderen, isolement en integratie. Het project is succesvol. Binnen "De Maatschappelijk Betrokken Sportverenigingen" heeft een groot aantal vluchtelingen met succes een plekje gevonden als actief sporter én als vrijwilliger. In de periode 2019-2022 breiden we het aantal Maatschappelijk Betrokken Sportverenigingen uit, waarbij we inspelen op de maatschappelijke vraag in het gebied waar de vereniging actief is.

- We breiden het project "De Maatschappelijk Betrokken Sportvereniging" uit.

Sociale Basis

In het kader van de doorontwikkeling van het sociaal domein, wordt vanaf 2020 ook sport- en beweegaanbod opgenomen in de "Sociale Basis". Daarbij gaat het om sporten en bewegen dat op een plezierige manier een bijdrage levert aan het maatschappelijk participeren van Amsterdammers. De Sociale Basis gaat Amsterdammers helpen om zelfredzaam te zijn, talenten te ontwikkelen en te participeren in de stad. Zij vergroot de burgerkracht, zorgt dat Amsterdammers mee kunnen doen en voorkomt dat Amsterdammers met een kleine zorg- of ondersteuningsvraag in een zwaar hulpverleningstraject terechtkomen. Het aanbod moet stevig staan en overall in de stad beschikbaar zijn. In de sociale basis is het belangrijk dat de sterkere groepen de zwakkere ondersteunen. Dat noemen we samenredzaamheid.

Sport- en beweegactiviteiten leveren daar een belangrijke bijdrage aan. Samenredzaamheid ontstaat als mensen elkaar ontmoeten en leren kennen. En dat gebeurt onder andere

Zwem diploma A
in het Zwem-ABC

Dafry Abled
20-4-2009
17-7-2014

Nationaal Zwemdiploma

Zwem diploma A
in het Zwem-ABC

Jason Chan
12-8-2014
17-7-2014

Nationaal Zwemdiploma

---

als je sport. Die ontmoetingsfunctie van sport gaan we de komende jaren versterken door meer sportaanbieders en plekken waar mensen komen sporten te ontsluiten voor de buurt. Ook de maatschappelijk betrokken sportvereniging levert hier een bijdrage aan.

Daarnaast zijn sport- en beweegactiviteiten in de afgelopen jaren steeds vaker een onderdeel geworden van programma's die zich richten op het voorkomen en verhelpen van maatschappelijke problematiek. Zo worden in verschillende stadsdelen sport- en beweegprogramma's uitgevoerd om buurtoverlast te voorkomen, een gezonde leefstijl te bevorderen, isolement en radicalisering te voorkomen, integratie en participatie te bevorderen, enz. Sport wordt ingezet als middel. Sporten en bewegen is hierbij geen doel op zich maar ondersteunend aan bredere maatschappelijke thema's. Veel van de in hoofdstuk 3 genoemde activiteiten voor kwetsbare Amsterdammers worden in gebieden uitgevoerd en passen in de Sociale Basis.

- We formuleren voor de kwetsbare Amsterdammers een maatschappelijk programma sporten en bewegen, dat we cofinancieren en afstemmen met andere directies en stadsdelen om, waar mogelijk, gebiedsgericht uit te voeren.

Verdeling van middelen

Hoewel de Sportmonitor en de Sportdeelname Index laten zien dat de gemiddelde sportdeelname in Amsterdam hoog is, blijven verschillende groepen en verschillende gebieden achter bij deze positieve ontwikkeling. Op deze achterblijvende groepen en gebieden gaan we de belangrijkste acties richten. De uitkomsten van de Sportdeelname Index en de Kwetsbaarheidsmonitor zijn bepalend voor waar er wordt ingezet. Sporten met een sterker accent op gebiedsgericht werken betekent inzet van middelen in die gebieden waar die het hardst nodig zijn. In het ene gebied leven nu eenmaal meer mensen die steun nodig hebben dan in het andere gebied. Samen met stadsdelen maken we een verdelvoorstel waardoor de middelen worden ingezet waar ze het hardste nodig zijn. Tegelijkertijd is het belangrijk dat ieder stadsdeel de bestaande sport(infra)structuur onderhoudt, om te voorkomen dat in stadsdelen en gebieden, waar het op zich goed gaat, de niet-sporters helemaal niet meer worden benaderd voor sport en beweegactiviteiten.

- Om de gebiedsgerichte uitvoering te verbeteren, maken we met de stadsdelen een verdelvoorstel waardoor de middelen worden ingezet waar ze het hardst nodig zijn en waarbij tegelijk basissportstructuur in alle gebieden onderhouden wordt.

_____

JOIG n Vste

Investerings in de agenda Sporten en Bewegen

Om de doelen in de agenda Sporten en Bewegen te realiseren investeren we in de periode 2020-2023 ruim 10,6 miljoen extra in sportstimulering. Daarvan komt ca 8,2 miljoen uit

coalitiemiddelen, 600.000 uit het landelijk sportakkoord en 1,8 miljoen vanuit de brede regeling combinatiefuncties.

	2020	2021	2022
coalitiemiddelen	1.941.125	2.769.750	3.548.375
rijksmiddelen: brede regeling combinatiefuncties	600.000	600.000	600.000
rijksmiddelen: sportakkoord	200.000	200.000	200.000
beschikbare middelen Agenda S&B	2.741.125	3.569.750	4.348.375

Extra investering in Sportstimulering vanuit de agenda Sporten en Bewegen

begroting Agenda			
	2020	2021	2022
sport vergoeding Jeugd		242.000	598.500
regeling diplomazwemmen	500.000	500.000	500.000
senioren sportfonds	200.000	250.000	250.000
vaardig in bewegen	200.000	200.000	200.000
betrokken sportvereniging	150.000	150.000	150.000
sport voor vluchtelingen	190.000	200.000	200.000
sport mensen met een handicap	100.000	100.000	200.000
activerende leefstijl	175.000	225.000	225.000
ondersteuning sportaanbieders	500.000	600.000	700.000
veilig gezond en inclusief sportklimaat	200.000	200.000	200.000
campagne meiden	65.000	65.000	35.000
sportkanjers	125.000	125.000	125.000
kwetsbare jeugd	100.000	100.000	100.000
ontwikkeling omgevingscans	30.000	30.000	30.000
startstimulans lage inkomenswijken	pm	200.000	300.000
SDI/data	100.000	150.000	150.000
ontwikkeling sportstimulering MBO	100.000	100.000	100.000
ten laste totale begroting agenda	2.735.000	3.437.000	4.063.500
vrije ruimte	6.125	132.750	284.875

Samenvatting Agenda Sport en Bewegen 2019-2022

Amsterdam is een echte sportstad. Grote aantallen Amsterdammers sporten vol overgave bij een van de vele sportaanbieders die de stad rijk is en leven intens mee met de prestaties van onze topsporters. Sport zit in de genen van de Amsterdammers. Het draagt bij aan het geluk en het welbevinden van de Amsterdammers en hun gevoel van verbondenheid. Maar het kan beter. Jongeren stoppen nu nog vaak na hun 14e jaar met sporten. Niet in alle gebieden en onder alle groepen mensen wordt even intensief gesport. Sport kan toleranter en veiliger, voor alle groepen in de stad. En sport kan enorm helpen om maatschappelijke doelen te verwezenlijken en is een sterk preventief middel tegen uiteenlopende problemen.

Met de 'Agenda Sporten en Bewegen 2019-2022' willen we van Amsterdam nog meer een sportstad maken. We willen ervoor zorgen dat elke Amsterdammer kan sporten en bewegen in een gezond, inclusief en veilig sportklimaat.

Om dat te realiseren investeren we in de periode 2020-2023 ruim 10,6 miljoen extra in sportstimulering. Daarvan komt ca 8,2 miljoen uit coalitiemiddelen, 600.000 uit het landelijk sportakkoord en 1,8 miljoen vanuit de brede regeling combinatiefuncties.

De agenda is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met interne en externe (sport)partners van de gemeente Amsterdam zoals de stadsdelen, Sportraad, Jeugdfonds Sport en diverse directies uit het cluster Sociaal.

De zes prioriteiten samengevat

---

1. Een gezond, inclusief en veilig sportklimaat

Sport kan toleranter en veiliger. Iedere Amsterdammer moet zich welkom voelen in de sport, wat zijn of haar afkomst, cultuur of geaardheid ook is. Daarom organiseren we programma's en trainingen om ongewenst gedrag tijdens het sporten tegen te gaan met speciale aandacht voor de LHBTIQ+-doelgroep. Sport is plezier. We hebben aandacht voor de soms te grote prestatiedruk waar kinderen mee te maken hebben en die een reden is tot afhaken. De komende jaren gaan we de pedagogische kwaliteit van de trainers en instructeurs en de kwaliteit van de bestuursleden van sportverenigingen verbeteren. In het kader van het Nationaal Sportakkoord sluiten we een Amsterdams Sportakkoord waarin we met sportaanbieders, sportbonden, NOC*NSF, kennisinstellingen en andere partners een programma uitvoeren dat de kwaliteit van sport verbetert. Om sportaanbieders hierbij ook praktisch te ondersteunen breiden we de mogelijkheden voor ondersteuning uit.

Om een gezond, inclusief en veilig sportklimaat in samenhang uit te voeren stellen we een projectleider Positieve Sportcultuur aan.

We investeren de komende jaren in een gezond, inclusief en veilig sportklimaat € 600.000.

Voor het uitbreiden van ondersteuning van sportaanbieders investeren we 1,8 miljoen.

2. Sporten in elk gebied en voor iedereen

In bepaalde gebieden, voornamelijk in de stadsdelen in Amsterdam Zuidoost, Nieuw-West en Noord, doen bewoners minder aan sport. We zien bovendien verschil in sportdeelname tussen Amsterdammers met een verschillende opleidingsniveau.

Amsterdammers met een lagere of middelbare opleiding sporten minder dan Amsterdammers met een hoog opleidingsniveau. Om hier verandering in te brengen ontwikkelen, naast de programma's in het voortgezet onderwijs, een programma Sportstimulering in het MBO.

Ook sporten meisjes nog steeds minder dan jongens. Om meer kinderen en jongeren die in armoede opgroeien te ondersteunen bij sporten breiden we de financiering van SV Jeugd uit.

2a. Sport- en beweegdeelname in gebieden vergroten

Gebieden en Stadsdelen met een sport en beweegparticipatie onder het Amsterdams gemiddelde nemen we goed onder de loep. Via een sportomgevingscan en een sportaanbiederscan zoeken we uit wat de oorzaken zijn van de slechte sport- en beweegdeelname. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan, en van de behoefte van de bewoners, maken we met het betrokken stadsdeel een plan op maat. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat we onze programma's moeten aanpassen, of accommodaties moeten ontwikkelen of beter ontsluiten, sportaanbieders bredere ondersteunen bieden of ze gaan helpen bij het openen van een vestiging in een gebied met weinig sport. Daarnaast voeren we effectmetingen uit op programma's om zicht te houden op het resultaat. We investeren in scans en data analyse en effectmeting € 400.000

2b. Meiden

Meisjes sporten minder dan jongens. We zetten een campagne op, die dwars door alle sportstimuleringsprogramma's heen loopt, erop gericht om meer meisjes aan het sporten te brengen. We gaan ervoor zorgen dat meisjes evenveel sporten als jongens. Een onderdeel daarvan richt zich op de pedagogische kwaliteit van sportaanbieders en is

daarom onderdeel van een gezond, inclusief en veilig sportklimaat. We investeren € 165.000 in de campagne gericht op het sporten van meiden

2c. Sportstimulering MBO

We ontwikkelen een stimuleringsaanpak voor het MBO waarbij leerlingen actief worden betrokken en er stageplaatsen worden gecreëerd.

We investeren 300.000 in de uitbreiden van sportstimulering 12-17 met sportstimulering (17-23 jaar).

2d. Sport voor kinderen in armoede

Opgroeien in armoede is in Amsterdam geen reden voor kinderen om niet aan sport te kunnen doen. Het college van B en W heeft de ambitie dat 60% van alle Amsterdamse kinderen en jongeren die in armoede leven structureel – wekelijks – sport. De komende jaren investeren we 840.000 extra in de Sportvergoeding Jeugd, de samenwerking met Stadspas (WPI) en het Jeugdfondssport sport wordt gerealiseerd bovenop het bedrag van € 3.811.500.

---

3. Urban sports, wijk sport en preventie.

Teveel jongeren stoppen met sporten rond hun 14e jaar. Daarmee lopen ze niet alleen een hoop plezier mis maar ook andere elementen die waardevol zijn, zoals een gezonde leefstijl en positieve invloed op de ontwikkeling van hun persoonlijkheid. Uit de Amsterdamse sportmonitor en de sportdeelname Index blijkt dat jongeren naarmate ze ouder worden op zoek gaan naar andere vormen van sport dan de "klassieke" sportvereniging biedt. Steeds meer jongeren sporten op straat met hun vrienden en niet bij een vereniging. Straatvoetbal, skaten, BMX'en of een potje basketbal. Sport op pleintjes en in de wijk voorziet voor veel jongeren in deze behoefte, met buurtgenoten en ongebonden. Juist ook voor die jongeren die minder makkelijk aansluiting vinden bij de klassieke sportvereniging. We breiden de wijk sport activiteiten uit en moedigen sportaanbieders aan (en we ondersteunen ze) om ook in de wijk actief te worden. Die aanbieders gaan we als onderdeel van een gezond, inclusief en veilig sportklimaat daarnaast samen met bonden beter scholen in het vasthouden van de 14 + groep.

3a. Urban Sports

De komende jaren voeren we het actieplan Urban Sports uit, waarin

we zorgen voor betere faciliteiten, een goede programmering en aansprekende evenementen. We zorgen ervoor dat er meer plekken in de stad komen waar op deze manier gesport kan worden. Om daarin voor samenhang te zorgen stellen we een projectleider Urban Sports aan. In het op te stellen Actieplan Urban Sports wordt een begroting opgenomen waarvoor in de voorjaarsnota dekking wordt aangevraagd.

3b. Sport preventief

Sommige jongeren zijn kwetsbaar voor allerlei vormen van problematiek, zoals afglijden naar crimineel gedrag of eenzaamheid. Sport kan (preventief) voor deze groep een doorslaggevende rol spelen. Omdat werken met deze groep jongeren te complex is voor het vrijwillige kader van sportverenigingen ondersteunen we hierbij en versterken we de samenwerking met jongerenwerk. Sport levert hierin een bijdrage aan de uitvoering van Positief Perspectief. Naast de bestaande inzet van sportcoaches maken we hiervoor € 300.000 extra vrij. Ouderen die voldoende bewegen en sporten, blijven langer fit en lopen minder risico om te vereenzamen. Uit een pilot in Amsterdam Zuidoost is gebleken dat door de sportvergoeding voor ouderen die leven op of

---

onder het bestaansminimum meer ouderen gingen sporten. Voor deze kwetsbare ouderen willen we het Seniorensportfonds invoeren in meerdere stadsdelen.

Voor de uitvoering van het senioren-sportfonds investeren we € 400.000.

4. Toegankelijk voor iedereen

Mensen met een handicap moeten op dezelfde manier kunnen deelnemen aan de samenleving als mensen zonder handicap. Om ervoor te zorgen dat ook deze Amsterdammers kunnen sporten en bewegen nemen we belemmeringen weg. Voor mensen die om te sporten extra hulp, of hulpmiddelen nodig hebben werken we samen met partners in onderwijs, zorg, revalidatie, wijkteams en maatschappelijke buurtorganisaties. Om ervoor te zorgen dat mensen met een handicap beter de weg naar sport- en beweegaanbod en de passende ondersteuning vinden, zetten we een netwerkorganisatie op. We investeren € 400.000 extra in gehandicaptensport.

5. Lichaamsbeweging stimuleren

Te weinig Amsterdammers bewegen voldoende. De komende jaren gaan we binnen de bestaande programmering programma's uitvoeren die aanzetten tot meer lichaamsbeweging. Door lichaamsbeweging te stimuleren bij mensen die onvoldoende bewegen

worden gezondheidsverschillen in de stad kleiner. Actief sporten is hiervoor heel belangrijk. Maar ook buitenspelen, dansen, gymles of fietsen maken deel uit van een gezonde leefstijl. Dat is niet alleen een kwestie van het ontwikkelen van programma's, maar net als bij Urban Sports werken we aan een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen. Naast de bestaande programma's investeren we € 600.000 om de bewegingsvaardigheid van kinderen te verbeteren.

6. Maatschappelijk Betrokken Sportvereniging.

De afgelopen 3 jaar is het project de Maatschappelijk Betrokken Sportvereniging als pilot uitgevoerd. Het doel ervan is enerzijds de accommodaties van verenigingen beter benutten, en anderzijds om sportverenigingen die een bredere maatschappelijke rol kunnen en willen spelen in hun omgeving te ondersteunen. De pilot heeft het positieve effect van de Maatschappelijk Betrokken Sportvereniging op maatschappelijke doelen aangetoond. De komende jaren zetten we de Maatschappelijk Betrokken Sportvereniging voort en breiden waar mogelijk uit. Financiering vindt plaats in het kader van de sociale basis.

